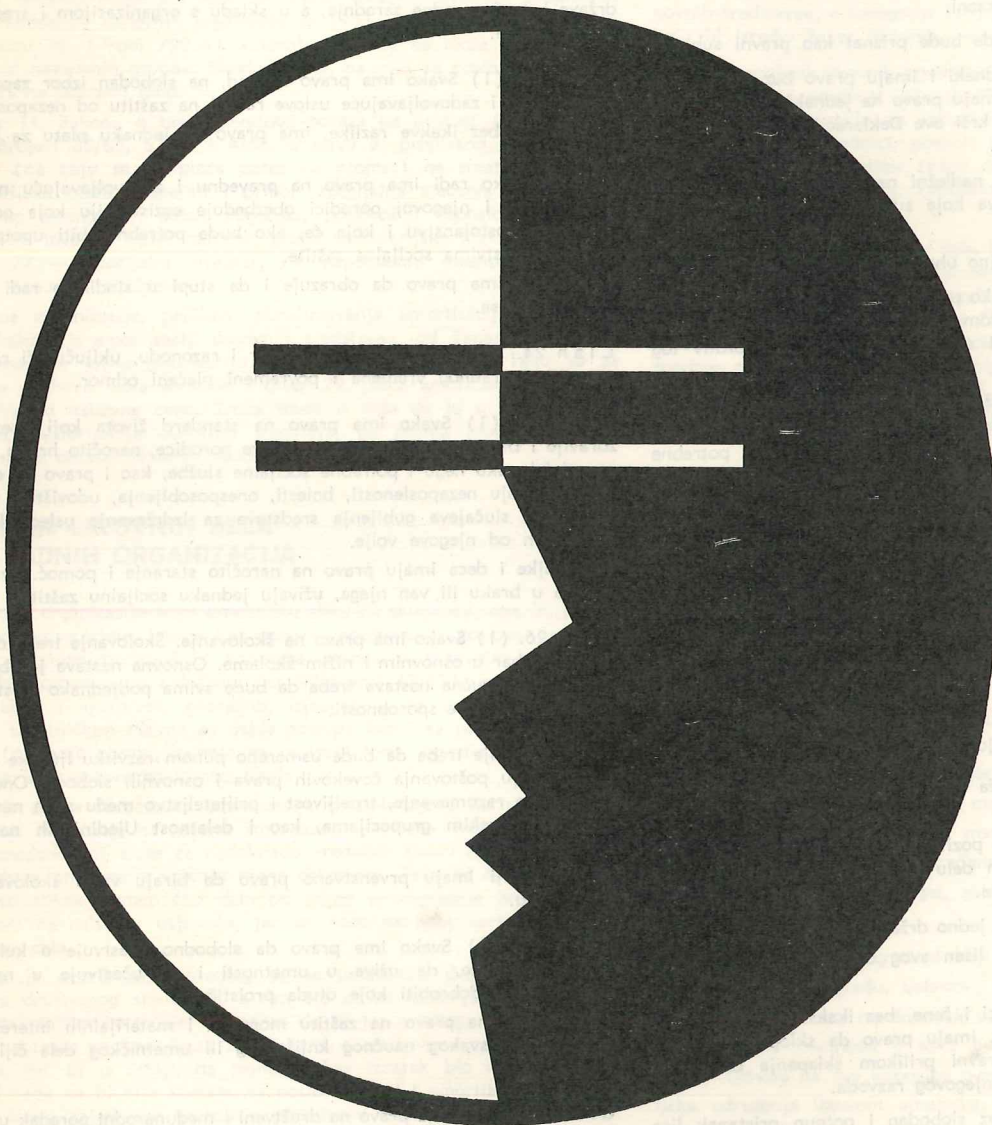

26

1.

Pošto je priznavanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotudivih prava svih članova ljudske porodice temelj slobode, pravde i mira u svetu; pošto je nepoštovanje i preziranje prava čoveka vod'lo varvarskim postupcima, koji su vredali savest čovečanstva i pošto je stvaranje sveta u kojem će ljudska bića uživati slobodu govora i verovanja i biti slobodan od staha i nestašice proglašeno kao najviša težnja svakog čoveka; pošto je bitno da prava čoveka budu zaštićena pravnim sistemom kako čovek nebi bio primoran da kao krajnjem izlazu pribegne pobuni protiv tiranije i ugnjetavanja; pošto je bitno da se podstiče razvoj prijateljskih odnosa među narodima; pošto su narodi ujedinjenih nacija u Povelji ponovo proglasili svoju veru u osnovna prava čoveka, u dostojanstvo i vrednost čovekove ličnosti i ravnopravnosti muškaraca i žene i pošto su odlučili da podstiču društveni napredak i poboljšaju životni standard u većoj slobodi; pošto su se države članice obavezale da u saradnji s Ujedinjenim nacijama obezbede opšte poštovanje i primenu čovekovih prava i osnovnih sloboda; pošto je opšte shvatanje ovih prava i sloboda od najveće važnosti za puno ostvarenje ove obaveze Generalna skupština proglašuje opštu Deklaraciju o pravima čoveka kao opšti ideal koji treba da postignu svi narodi i sve nacije da bi svaki pojedinac i svaki organ društva, imajući ovu Deklaraciju stalno na umu, težili da učenjem i vaspitanjem doprinesu poštovanju ovih prava i sloboda i da bi postepenim nacionalnim i međunarodnim merama bilo obezbedeno njihovo opšte i stvarno priznanje članica, tako i među narodima onih teritorija koje su pod njihovom upravom.

Član 1. (1) Svako ima pravo na slobodu kretanja i izbora stanovanja i pravima. Ona su obdarena razumom i svešću i treba jedni prema drugima da postupaju u duhu bratstva.

Član 2. Svakom pripadaju sva prava i slobode proglašene u ovoj Deklaraciji bez ikakvih razlika u pogledu rase, boje, pola, jezika, religije, političkog ili svakog drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti.

Dalje, neće se praviti nikakva razlika na osnovu političkog pravnog ili međunarodnog statusa zemlje ili teritorije kojoj neko lice pripada, bilo da je ona nerazvijena, pod starateljstvom, nesamoupravna, ili da se nalazi ma pod kojim drugim ograničenjem suverenosti.

Član 4. Niko ne sme biti držan u ropstvu ili potčinjenosti; ropstvo i trgovina robljem zabranjeni su u svim oblicima.

Član 5. Niko ne sme biti podvrgnut mučenju ili svirepom, nečovečnom ili ponižavajućem postupku ili kazni.

Član 6. Svako ima pravo da svagde bude priznat kao pravni subjekt.

Član 7. Svi su pred zakonom jednaki i imaju pravo bez ikakve razlike da ih zakon jednako štiti. Svi imaju pravo na jednaku zaštitu protiv bilo kakve diskriminacije kojom se krši ova Deklaracija i protiv svakog podsticaja na ovakvu diskriminaciju.

Član 8. Svako ima pravo da ga nadležni nacionalni sudovi efikasno štite od dela kršenja osnovnih prava koja su mu priznata ustavom ili zakonima.

Član 9. Niko ne sme biti proizvoljno uhapšen, pritvoren, niti proteran.

Član 10. Svako ima potpuno jednako pravo na pravično i javno suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom koji će odlučiti o njegovim pravima, i obavezama, i o osnovanosti svake krivične optužbe protiv tog lica.

Član 11. (1) Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da bude smatran nevinim dok se na osnovu zakona krivica ne dokaže na javnom pretresu na kojem su mu obezbeđene sve garantije potrebne za njegovu odbranu. (2) Niko ne sme biti osuđen za dela ili propuste koji nisu predstavljali krivično delo po nacionalnom ili međunarodnom pravu u vreme kada su izvršeni. Isto tako ne sme se izricati teža kazna od one koja se mogla primeniti u vreme kada je krivično delo izvršeno.

Član 12. Niko ne sme biti izložen proizvoljnom mešanju u privatni život, porodicu, stan ili prepisku, niti napadima na čast i ugled. Svako ima pravo na zaštitu zakona protiv ovakvog mešanja ili napada.

Član 13. (1) Svako ima pravo na slobodu kretanja i izbora stanovanja u granicama pojedine države.

(2) Svako ima pravo da napusti svaku zemlju, uključujući i svoju vlastitu, i da se vrati u svoju zemlju.

Član 14. (1) Svako ima pravo da traži i uživa u drugim zemljama utočište od proganjanja.

(2) Na ovo se pravo niko ne može pozivati u slučaju proganjanja koja su zasnovana na običnom krivičnom delu ili postupku protivnom ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija.

Član 15. (1) Svako ima pravo na jedno državljanstvo.

(2) Niko ne sme samovoljno biti lišen svog državljanstva niti prava da promeni državljanstvo.

Član 16. (1) Punoletni muškarci i žene, bez ikakvih ograničenja u pogledu rase, državljanstva ili vere, imaju pravo da sklope brak i da osnuju porodicu. Oni su ravnopravni prilikom sklapanja braka, za vreme njegovog trajanja i prilikom njegovog razvoda.

(2) Brak se može sklopiti samo uz slobodan i potpun pristanak lica koja stupaju u brak.

(3) Porodica je prirodna i osnovna ćelija društva i ima pravo na zaštitu društva i države.

Član 17. (1) Svako ima pravo da poseduje imovinu, sam a i u zajednici s drugima.

(2) Niko ne sme biti samovoljno lišen svoje imovine.

Član 18. Svako ima pravo na slobodu misli, savesti i vere; ovo pravo uključuje slobodu promene vere ili ubeđenja i slobodu da čovek bilo sam ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, manifestuje svoju veru ili ubeđenje putem nastave, vršenja kulta i obavljanja obreda.

Član 19. Svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, što obuhvata i pravo da ne bude uznemiravan zbog svog mišljenja, kao i pravo da traži, prima i širi obaveštenja i ideje bilo kojim sredstvima i bez obzira na granice.

Član 20. (1) Svako ima pravo na slobodu mirnog zbora i udruživanja
(2) Niko ne može biti primoran da pripada nekom udruženju.

Član 21. (1) Svako ima pravo da učestvuje u upravljanju javnim poslovima svoje zemlje, neposredno ili preko slobodno izabranih predstavnika.

(2) Svako ima pravo da na ravnopravnoj osnovi stupa u javnu službu u svojoj zemlji.

(3) Volja naroda je osnova državne vlasti: ova volja treba da se izražava povremenim i slobodnim izborima, koji će se sprovesti opštim i jednakim pravom glasa, tajnim glasanjem ili odgovarajućim postupkom kojim se obezbeđuje sloboda glasanja.

Član 22. Svako, kao član društva, ima pravo na socijalno osiguranje i pravo da ostvaruje privredna, društvena i kulturna prava neophodna za svoje dostojanstvo i za slobodan razvoj svoje ličnosti, uz pomoć države i međunarodne saradnje, a u skladu s organizacijom i sredstvima svake države.

Član 23. (1) Svako ima pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja,

na pravične i zadovoljavajuće uslove rada i na zaštitu od nezaposlenosti.
(2) Svako, bez ikakve razlike, ima pravo na jednaku platu za jednaki rad.

(3) Svako ko radi ima pravo na pravednu i zadovoljavajuću naknadu koja njemu i njegovoj porodici obezbeđuje egzistenciju koja odgovara ljudskom dostojanstvu i koja će, ako bude potrebno, biti upotpunjena drugim sredstvima socijalne zaštite.

(4) Svako ima pravo da obrazuje i da stupi u sindikate radi zaštite svojih interesa.

Član 24. Svako ima pravo na odmor i razonodu, uključujući razumno ograničenje radnog vremena i povremeni plaćeni odmor.

Član 25. (1) Svako ima pravo na standard života koji obezbeđuje zdravlje i blagostanje, njegovo i njegove porodice, naročito hranu, odeću, stan i lekarsku negu i potrebne socijalne službe, kao i pravo na osiguranje u slučaju nezaposlenosti, bolesti, onesposobljenja, udovištva, starosti ili drugih slučajeva gubljenja sredstava za održavanje usled okolnosti nezavisnih od njegove volje.

(2) Majke i deca imaju pravo na naročito staranje i pomoć. Sva deca, rođena u braku ili van njega, uživaju jednaku socijalnu zaštitu.

Član 26. (1) Svako ima pravo na školovanje. Školovanje treba da bude besplatno bar u osnovnim i nižim školama. Osnovna nastava je obavezna. Tehnička i stručna nastava treba da bude svima podjednako pristupačna na osnovu njihove sposobnosti.

(2) Školovanje treba da bude usmereno punom razvitku ljudske ličnosti i učvršćenju poštovanja čovekovih prava i osnovnih sloboda. Ono treba da pomaže razumevanje, trpeljivost i priljateljstvo među svim narodima, rasnim i verskim grupacijama, kao i delatnost Ujedinjenih nacija za održanje mira.

(3) Roditelji imaju prvenstveno pravo da biraju vrstu školovanja za svoju decu.

Član 27. (1) Svako ima pravo da slobodno učestvuje u kulturnom životu zajednice, da uživa u umetnosti i da učestvuje u naučnom napretku i u dobrobiti koje otuda proističe.

(2) Svako ima pravo na zaštitu moralnih i materijalnih interesa koji proističu od svakog naučnog književnog ili umetničkog dela čiji je on tvorac.

Član 28. Svako ima pravo na društveni i međunarodni poredak u kojem prava i slobode mogu biti potpuno ostvareni.

Član 29. (1) Svako ima dužnost prema zajednici koja jedino omogućava slobodno i puno razvijanje njegove ličnosti.

(2) U vršenju svojih prava i sloboda svako može biti podvrgnut samo onim ograničenjima koja su predviđena zakonom u cilju obezbeđenja nužnog priznanja i poštovanja prava i sloboda drugih i u cilju zadovoljenja pravičnih zahteva morala javnog poretka i opšteg blagostanja u demokratskom društvu.

(3) Ova prava i slobode ni u kom slučaju ne mogu se izvršiti protivno ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija.

Član 30. Nijedna odredba ove Deklaracije ne može se tumačiti kao pravo za ma koju državu, grupu ili lice da obavlja bilo koju delatnost ili da vrši bilo kakvu radnju usmerenu na poništenje prava i sloboda koji su u njoj sadržani.

DOSADAŠNJI STATUS LIKOVNIH UMETNIKA

Savet za obrazovanje, nauku i kulturu Saveznog izvršenog veća name-rava da insistira na povoljnijem tretmanu dela likovnih umetnosti:

1. Izjednačavanje kriterija za tretman umetničkih dela koja poseduju ustanove i radne organizacije u privredi.

2. Oslobođanje radnih organizacija u privredi od plaćanja doprinosa na kupovinu dela likovnih umetnosti.

Naša je namera da ukažemo na dosadašnju situaciju koja je vrlo nepovoljna za dela iz oblasti likovnih umetnosti, na društveni tretman tih dela, na nedopustiv odnos koji se godinama toleriše, na veliku štetu koja se nanosi ovoj oblasti umetnosti, likovnim umetnicima, poštovaocima i kupcima likovnih dela.

Smatramo da je potrebno izmeniti sledeće zakonske propise:

1. Dela likovnih umetnosti vode se prema važećim saveznm propisima, u »Nomenklaturi osnovnih sredstava« iz 1953. godine, pod kategorijom 7. grupom 79. šifrom 799.-11 »Inventar koji se ne može uvrstiti ni u jednu od navedenih grupa«. Shodno tome, na njih se plaća amortizacija i kamata na poslovni fond.

2. Član 11. Zakona o tarifi saveznog poreza na promet (Službeni list SFRJ, brojevi 33/65, 57/65 i 4/66, u stavu 2. propisano je da se opremom (na koju se ne plaća porez na promet) ne smatra nameštaj, kancelarijske mašine, aparati i pribor, specijalna sredstva pogonskog i poslovnog inventara i ostali pogonski, poslovni i neposlovni inventar (grupa 75 inventar opšte namene, grupa kancelarijske mašine, aparati i pribor, 77 — specijalni inventar, 79. napomenuti inventar) »Nomenklatura osnovnih sredstava«.

3. Radne organizacije, prilikom obračunavanja amortizacije koriste se »Priručnikom o amortizaciji osnovnih sredstava«, od Tanasijevića, izdavač Zavod za javnu publikaciju, Beograd, 1964. godine. Tako se za osnovna sredstva, koja se vode u grupi 79. plaća amortizacija u iznosu od 100/0 od nabavne cene. Treba imati u vidu da je u 1966. godini izvršena revalorizacija osnovnih sredstava, pa prema tome i nabavne vrednosti iz oblasti likovnih umetnosti.

TRETMAN LIKOVNIH DELA KOD RADNIH ORGANIZACIJA

Kad radna organizacija kupi umetničku sliku ili skulpturu, ona ih, prema postojećim propisima, tretira kao osnovna sredstva — poslovni inventar. Ovakav tretman proizlazi iz odredaba zakona o osnovnim sredstvima privrednih organizacija (Službeni list SFRJ broj 17/61), kojim se umetničke slike i skulpture, posredno, izjednačuju sa zavesama, tepisima itd. Sa umetničkim delima se dakle postupa kao i sa pomenutim inventarom (plaćanje poreza, kamate na poslovni fond, amortizacije) kada se nabavlja iz sredstava poslovnog fonda.

Tačno je da se obračunata amortizacija ne uplaćuje u korist društvene zajednice, već ostaje na računu amortizacije odnosno radne organizacije, ali ta sredstva joj služe za nadoknadu vrednosti stvari koja čine osnovna sredstva utrošena u vršenju njene delatnosti. Tako će se amortizacija od »žive slike« (umetničko delo od kojeg se naplaćuje amortizacija) upotrebiti za nabavku usisivača, jer se, vode na istoj kartici, a ne za kupovinu dela.

Potpuno je neprihvatljiv predlog da se umetnička dela tretiraju kao sredstva društvenog standarda, s tim što bi se nabavljala iz sredstava fonda zajedničke potrošnje. Ne samo da bi taj predlog, da bi se realizovao, zahtevao dopunu člana 59. Zakona o sredstvima privrednih organizacija, već bi u Srbiji, na primer takav izdatak bio oporezovan sa 180/0 (mada ne bi bilo kamate na poslovni fond i amortizacije). Međutim iz fonda zajedničke potrošnje podmiruju se zajedničke potrebe kolektiva kao što su: obezbeđivanje stanova radnicima, davanje regresa za godišnji odmor i druge potrebe od interesa za celu radnu zajednicu. U takvoj situaciji slika iz sredstava zajedničke potrošnje doćiće na poslednje mesto.

PREDLOG SAVEZA LIKOVNIH UMETNIKA JUGOSLAVIJE

I RADNE ORGANIZACIJE KAO KUPCI UMETNIČKIH DELA

1. Obzirom da se iz nekog fonda moraju nabavljati dela likovnih umetnosti, predlaže se da to budu sredstva POSLOVNOG fonda stim:

— što bi se iz nosnog poslovnog fonda umanjio za onoliko koliko iznosi nabavna ili ekspertizom valorizovana vrednost dela likovnih umetnosti, čime bi se omogućilo da se na toliko iznos ne plaća kamata na poslovni fond.

— što se na vrednost dela likovnih umetnosti ne bi plaćala amortizacija.

— što se prilikom kupovine dela iz oblasti likovnih umetnosti ne bi plaćao porez na promet bilo kojoj društveno-političkoj zajednici.

— što bi se nabavna ili ekspertizom procenjena vrednost dela likovnih umetnosti, smatrala osnovnim kapitalom, na koji se ne plaća nikakav doprinos, a na koji bi radna organizacija mogla da podiže kredit za obrtna sredstva.

— što bi radna organizacija bila u mogućnosti da otuđi delo na javnoj prodaji (aukciji) s tim što bi sredstva dodeljena na taj način bila dužna da uplati u poslovni fond na koji bi se plaćali svi doprinosi koji opterećuju sredstva tog fonda ili bi upotrebila za nabavku drugih dela iz oblasti likovnih umetnosti, čime bi bila oslobođena svih doprinosa.

2. Dela iz oblasti likovnih umetnosti vodila bi se u »Nomenklaturi osnovnih sredstava«, u kategoriji 10 (nova kategorija) a prema specifikaciji koju bi izradio Savez likovnih umetnika Jugoslavije.

3. Dela iz oblasti likovnih umetnosti ne bi imala vek trajanja, niti stopu otpisa. Njihova vrednost bila bi ili nabavna ili ekspertizom utvrđena. Ekspertiza bi se vršila na zahtev radne organizacije. Grupu eksperata činili bi muzejski radnici, poznati istoričari umetnosti i privatni kolekcionari, koji bi, na zahtev radne organizacije, formiralo republičko udruženje likovnih umetnika. Troškove ekspertize snosila bi radna organizacija.

4. Ustanove koje su nabavile dela likovnih umetnosti nisu poslovala po istom principu kao i radne organizacije. Prilikom inventara one su koristile »Priručnik za vođenje evidencije o imovini kojom upravljaju državni organi«, izdanje »Službeni list FNRJ iz 1962. godine. Kako nisu obračunavali amortizaciju, niti plaćale kamate na poslovni fond (jer te fondove nisu ni imale), vršile su otpis umetničkih dela po stopi od 70/0 godišnje od nabavne vrednosti ili cenjene vrednosti. Umetničke slike imale su nabavnu ili procenjenu vrednost inventarske komisije, ali se ta suma nije smanjila, niti je određivan vek trajanja.

Smatramo da ustanove kada je reč o delima iz oblasti likovnih umetnosti, treba u potpunosti izjednačiti sa radnim organizacijama.

5. Predlažemo da se omogući iz sredstava fonda za reprezentaciju, kupovina dela likovnih umetnosti koja bi se poklanjala partnerima u zemlji i inostranstvu. Međutim na iznos utrošen za nabavku ovih dela plaćali bi se svi doprinosi koji opterećuju sredstva ovog fonda.

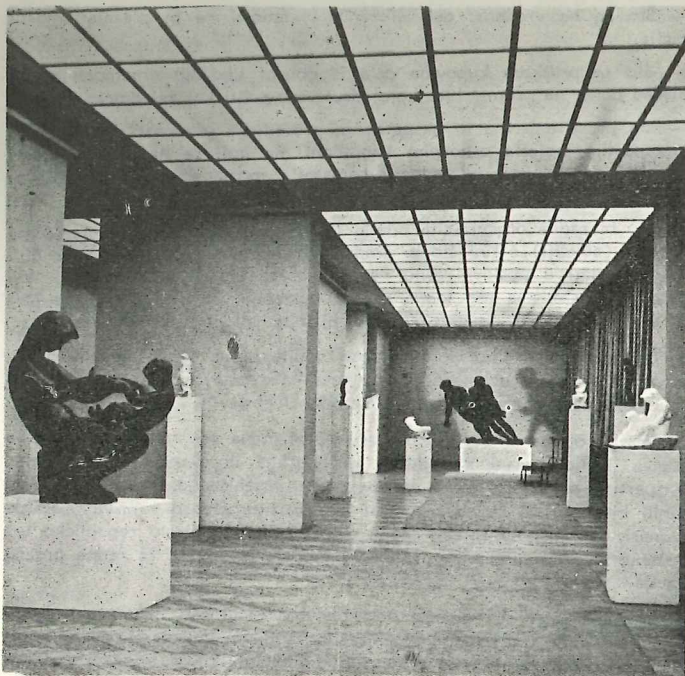
II POJEDINAČNI KUPCI DELA LIKOVNIH UMETNOSTI

Poznato je da, iz dana u dan, raste broj kupaca dela iz oblasti likovnih umetnosti iz redova građana. Nije mali broj onih pojedinaca koji poseduju kolekcije, samim tim i izvesnu materijalnu vrednost, koja iz godine u godinu raste. Mnogi od tih građana zaveštali su svoje kolekcije gradu, instituciji, školi (zbirka Flegel, zbirka Svetozara Vukmanovića, Rodoljuba Čolakovića i slično).

1. Predlaže se da oni građani koji svoje zbirke zaveštaju za života ili posle smrti svom gradu, ustanovi, školi muzeju i slično, budu oslobođeni plaćanja poreza na dohodak za iznos ukupnih izdataka za kupljena dela likovnih umetnosti u toku protekle godine, s tim što bi račune, koji se odnose na ove kupovine overavale, ili prodajne galerije ili republička udruženja likovnih umetnika, ukoliko bi delo bilo nabavljeno na izložbi ili ateljeu.

2. Ukoliko građani-kupci umetničkih dela prijave delo iz oblasti likovnih umetnosti Zavodu za zaštitu spomenika kulture koji je nadležan za teritoriju njihovog stanovanja — sa obavezom da ga neće otuđiti, sa računom prodajne galerije ili republičkog udruženja umetnika, mogu takođe koristiti beneficije da umanjuju ukupnu sumu godišnjeg dohotka, kako na taj iznos ne bi plaćali odgovarajući porez. Kontrolu posedovanja ili otuđenja vršio bi Zavod za zaštitu spomenika kulture. Ukoliko bi delo želeo da otuđi građanin bi morao da plati, na ime poreze onaj iznos koji bi bio dužan da plati na zaradu koja prelazi sumu koja podleže plaćanju poreza na ukupni godišnji dohodak (beneficija se ukida).

Ovim merama bi se stimulisalo i privatno kolekcionarstvo koje posle izvesnog vremena dobija društveni značaj. Registrovanjem dela likovnih umetnosti kod Zavoda za zaštitu spomenika kulture, onemogućuje se špekulacija tim delima.

2.

Radi podsticanja pojedinačnih i kolektivnih inicijativa i stvaralaštva i radi javnog isticanja najznačajnijih dostignuća od opšteg značaja u svim oblastima života i radi društvene zajednice; radi održavanja kontinuiteta u daljem revolucionarnom razvitku Jugoslavije između dela socijalističke revolucije izvršenih odlukama Antifašističkog veća narodnog oslobođenja Jugoslavije i radi savremenih generacija, kao i radi trajnog sećanja na ta dela i odluke; a prihvatajući inicijativu svečane zajedničke sednice Savezne skupštine i Saveznog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije od 29. novembra 1963. godine Savezna skupština donosi zakon o nagradi Antifašističkog veća narodnog oslobođenja Jugoslavije. (»Službeni list SFRJ«, broj 31/64.)

ZAKLJUČCI

sa II Plenuma Saveza likovnih umetnika Jugoslavije održanog 10. i 11. maja 1968. u Ljubljani.

Plenumu su prisustvovali: Vančo Đorđijevski, predsednik, Bogomil Kar-lavaris, potpredsednik, Radenko Mišević, generalni sekretar, Jože Čiuh, Vladeta Petrović, Stipe Sikirica, predsednici udruženja, Mersad Berber potpredsednik ULBIH-a, Boris Nikolovski, Boža Prodanović, Vasilije Jordan, Maksim Sedej-mladi, predsednici umetničkog saveta, Boris Dogan, član Saveta ULUH-a, Bogdan Borčić, Karel Zelenko, predstavnici uprave DSLU-a, Mehmed Karamehmedović, istoričar umetnosti iz Sarajeva, Stevo Binički, predstavnik Saveza u Autorskoj agenciji.

Na plenumu je konstatovano da mnogobrojne protivurečnosti otežavaju efikasno unapređivanje likovne kulture, kako likovnog stvaralaštva tako i popularisanja likovne umetnosti. Istaknuto je da izvesna već proučena i sazrela pitanja treba da se reše zakonskim propisima, da se angažovanjem umetničkih organizacija i Saveza treba da reše mnogobrojna praktična i organizaciono-staleška pitanja čime bi se stvorili uslovi za korisnije društveno delovanje likovnih umetnika, a likovna umetnost integrisala u tokove društvenog, ekonomskog i kulturnog života. Razmatrana su i pitanja međurepubličke i međunarodne saradnje likovnih umetnika, i doneseni su sledeći zaključci:

1. Da se u toku rada na izmenama saveznog i republičkih ustava predlože takve izmene koje bi obavezivale Federaciju i republike da se brinu o stalnom razvoju likovnog stvaralaštva.

2. Da se daju primedbe na izvesne delove Zakona o autorskom pravu kao i da se predloži unošenje novih članova u Zakon koji bi regulisali pitanje sklapanja ugovora za izlaganje i prodaju umetničkih dela. Treba nastojati da se preko svojih udruženja likovni umetnici upoznaju sa ovim Zakonom.

3. Formirati radnu grupu koja bi proučila Zakon o socijalnom osiguranju likovnih umetnika i koja bi nastojala da se ubuduće ujednače stavovi o uplati i obezbeđenju sredstava za socijalno osiguranje slobodnih umetnika.

4. Da se podrži projekat novog Zakona o likovnim ostvarenjima na javnim zgradama i urbanim prostorima, s tim što će se od investicionih sredstava odvojiti određeni procenat za likovna dela. Obavezno zavesti

princip javnih konkursa. Potrebno je takođe da se uspostavi tešnja saradnja sa Savezom arhitekata Jugoslavije.

5. Da se izvrše pripreme za izradu nacrti Zakona o likovnoj kulturi, odnosno likovnom stvaralaštvu i izlagačkoj delatnosti. Ovim zakonom trebalo bi regulisati pitanje uslova umetnika za kreativni rad (materijalnu bazu likovnog stvaralaštva, poreski sistem, carinski sistem, pitanje ateljea, otkupnu politiku, oslobađanje privatnog i društvenog kupca poreze u visini otkupa itd.), pitanje izlagačke delatnosti, popularisanje likovne umetnosti, njenu funkciju u društvu itd.

6. Da se pitanju likovnog vaspitanja u školi i van nje pokloni veća pažnja, da se u svim republikama ponovo uvedu po dva časa likovnog vaspitanja u svim razredima osnovne škole i da se u školama drugog stupnja obezbede uslovi za likovno praktični rad. U pogledu kadrovskih škola, koje pripremaju likovne pedagoge, udruženja i Savez podržaće svaku inicijativu koja bi doprinela poboljšanju rada na pripremanju kadrova.

7. Da se zbog efikasnijeg i poslovnijeg rada Saveza a na osnovu ekonomske opravdanosti angažuje jedan stručnjak, koji će uz društvene i ekonomske analize, preduzimati takve aktivnosti u okviru udruženja i Saveza i doprineti većoj afirmaciji istih.

8. Da Biltene Saveza treba da izlazi redovno i da obuhvata pored informativnog materijala i teoretske priloge članova udruženja iz svih republika.

9. Da Savez napravi svoj godišnji program rada i da nastoji da se on efikasno realizuje.

10. Da izabrana radna grupa izradi definitivni tekst Kodexa profesionalnog ponašanja likovnih umetnika, na koji bi udruženja stavila svoje primedbe.

11. Da se u pogledu popularisanja likovne umetnosti i proširivanja prodajne mreže uspostavi trajna saradnja sa Savezom sindikata Jugoslavije i sa Stalnom konferencijom gradova kako bi se obezbedilo formiranje fondova za kulturu pri radnim organizacijama, uspešnije plasirala umetnička dela i obezbedio kvalitet kupcu.

12. Da od 1. oktobra ove godine sva udruženja likovnih umetnika uvedu princip izlaganja na žiriranim izložbama uz naknadu za izloženo delo.

13. Da se u pogledu ateljea usvoji jedinstven tretman na teritoriji cele zemlje u skladu sa intencijama društvene i privredne reforme, imajući u vidu likovnu delatnost kao integralni deo kulturne delatnosti.

14. Da je potrebno ukinuti porez na promet i carinu za osnovne umetničke materijale na bazi specifikacije izradene uz saglasnost Saveza likovnih umetnika Jugoslavije.

15. Da Savez bude organizator sinhronizovane akcije međurepubličke saradnje na likovnom planu. U tu svrhu treba da se organizuju u svim republičkim centrima permanentne postave najnovijih ostvarenja jugoslovenskih umetnika koje bi imale reprezentativni i prodajni karakter.

16. Da Savez podrži sve likovne manifestacije u vezi sa proslavama godišnjice naše revolucije i osnivanja SKJ.

17. Da se prihvati osnivanje Udruženja likovnih umetnika Kosova, s tim što bi se na sledećem Kongresu Saveza pravno regulisao njihov rad.

18. Da se i dalje neguje međunarodna saradnja Saveza, s tim što bi republička udruženja učestvovala u tome i snosila troškove iste. Razmena bi prvenstveno obuhvatala izložbe i delegacije. Savez bi koordinirao razmenu sa udruženjima, a direktni aranžmani udruženja treba da budu evidentirani i u Savezu. Preporučuje se udruženjima da upoznaju svoje članstvo sa mogućnostima bezdevizne razmene.

ZAKLJUČCI

sa sastanka Uprave Saveza likovnih umetnika Jugoslavije održanog 30. oktobra 1968. u Beogradu

Sastanku su prisustvovali: Vanča Đorđijevski, predsednik, Bogomil Kar-lavaris, potpredsednik, Radenko Mišević, generalni sekretar i Boško Karanović, grafičar.

Na sastanku je razmatrano sprovođenje zaključaka sa Plenuma u Ljubljani i tekući poslovi Saveza. Donete su sledeće odluke:

1. Da se za nadoknadu umetnicima na žiriranim izložbama potsete sva udruženja u zemlji.

2. Da se po pitanju međurepubličke saradnje nastoji da Udruženja osnuju stalne izložbene galerije. Savez je već preduzeo neke mere za stvaranjem svoje galerije.

3. Da se raspíše konkurs za jednog pravnika koji bi se bavio pravnim i ekonomskim pitanjima Saveza i na stvaranju uslova za ekonomsko osamostaljivanje Saveza.

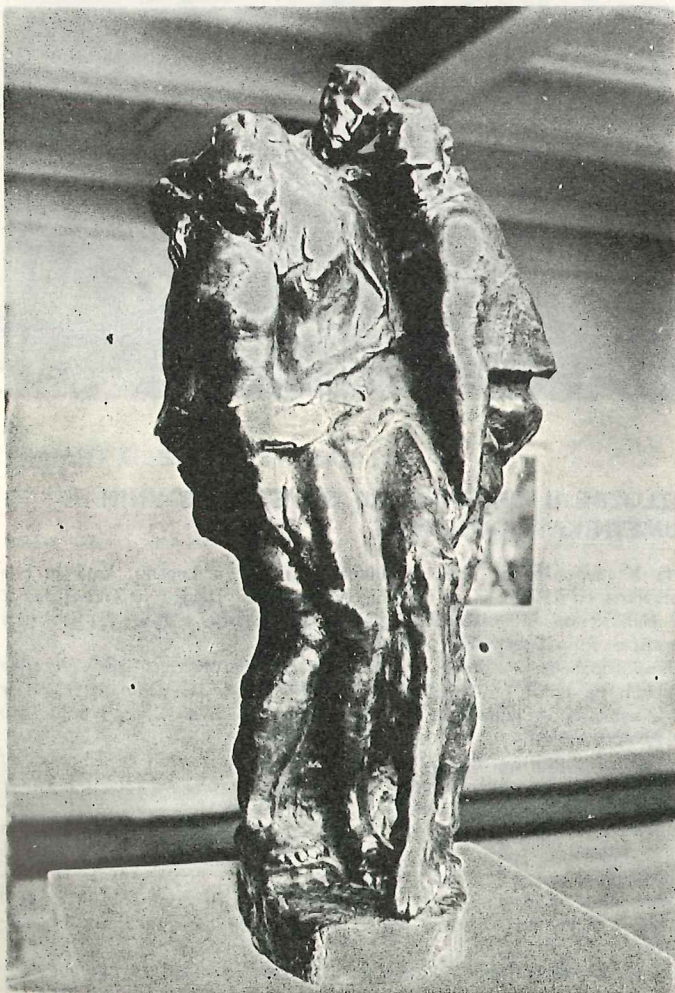
4. Da predstavnik Saveza u Autorskoj agenciji slikar Stevo Binički napiše tekst tumačenja Zakona o autorskoj zaštiti, kojim bi preko Biltene upoznali članstvo Saveza.

5. Da se oformi komisija za izradu Zakona o izlagačkoj delatnosti.

6. Da se nastavi rad na Kodeksu o profesionalnom ponašanju.
 7. Da se traži pravo izbora predstavnika slobodnih umetnika u skupštini, tj. da se dopuni tekst Zakona po kome bi oni imali to pravo.
 9. Da se pripremi program međurepubličke saradnje u okviru proslave 50-godišnjice KPJ.
 10. Da se formira komisija za međunarodnu saradnju koja bi proučila ovo pitanje i razmotrila sve mogućnosti.
 11. Da se na predlog predstavnika Dubrovačkih letnjih igara o organizovanju jedne jugoslovenske izložbe u okviru ove manifestacije, uputi pismo Upravi Dubrovačkih letnjih igara za potrebne informacije.
 12. Da se da u štampu i druga mapa grafika Đorđa Andrejevića-Kuna »Krvavo zlato« za koju su ranije obezbeđena sredstva.
- Drug Boško Karanović podneo je izveštaj sa sastanka AIAP-a u Parizu gde je prisustvovao kao delegat Saveza. Posle njegovog izlaganja doneta je odluka:
13. Da se ponovo pokrene pitanje održavanja međunarodnog simpozijuma o profesionalnom školovanju umetnika u Jugoslaviji u 1970. godini. Odgovor o ovome dostaviti Međunarodnom udruženju u Parizu do kraja ove godine.
 14. Da se svakog meseca dostavljaju pismeni izveštaji predsedniku, potpredsedniku i udruženjima, o radu Saveza.

O MEĐUNARODNOJ SARADNJI

Međurepublička saradnja i razmena uvek je pristupa želja na skupovima likovnih umetnika i o njoj se govori u svim dokumentima plenuma, kongresa i drugih sastanaka. Ne može se reći da nije postojalo izlaganja i saradnje, što je doprinosilo uzajamnom upoznavanju raznih likovnih sredina, ali u organizovanju tih izložbi najmanje su učestvovala udruženja likovnih umetnika i Savez. Njih su organizovale galerije i druge ustanove, što je, naravno i njihov posao, ali je na taj način umnogome likovna politika vođena mimo udruženja i Saveza.

U novo nastalim uslovima pokazalo se kao neophodno da i udruženja i Savez likovnih umetnika preduzmu neke akcije ove vrste (organizacija izložbi u vreme trajanja Dubrovačkih letnjih igara, naprimer) iz kojih bi imala i određenu materijalnu korist.

Savez je zadnjih godina u nekoliko slučajeva, kada se radilo o međunarodnoj saradnji, bio organizator izložbi (italijanske grafike, izložbe rumunskih umetnika itd.) i zahvaljujući tom angažovanju postigao prihode za normalno poslovanje. Ovo je potvrđeno i konstatacijom Saveza na plenumu predsedništva Saveza u aprilu 1967 godine »da je moguće živeti bez budžeta intenzivnije i bolje«. Savez saopštava ovo svoje iskustvo udruženjima i predlaže saradnju u budućim akcijama, jer Savez nema, kao udruženja mogućnosti da za određene akcije ostvari sredstva iz republičkih fondova za kulturu. Ovim sredstvima bilo bi moguće organizovati čitav program izlaganja i drugih vidova razmene.

Udruženja bi, dalje, mogla da budu inicijatori grupnih i pojedinačnih izlaganja svojih članova u drugim republičkim centrima, jer bi na taj način mogli da se postignu daleko efikasniji i bolji kontakti i veća korist za umetnike i njihova dela. Sem malog broja najistaknutijih kojima postojeće institucije organizuju izložbe postoji skoro potpuno nepoznavanje ostalih umetnika i njihovo stvaralaštvo ostaje anonimno. Povremeno reprezentativne izložbe nisu dovoljne da izmene ovo stanje.

Bilo bi korisno, takođe, kada bi se republička udruženja aktivno uključivala i u akcije drugih, kada se radi o organizaciji likovnih manifestacija, jer nije dobro ako udruženja ili njihove uprave, ukoliko sami ne preduzimaju inicijative, ne prihvataju inicijative drugih, čime nanose štetu i svom članstvu i likovnoj umetnosti. Primer za ovo predstavlja duga i neplodna diskusija koju je vodila Kulturno prosvetna zajednica Srbije sa Upravom ULUS-a pri čemu je KPZ želela da preduzme akciju organizovanja stotinu izložbi u Srbiji i nije naišla na puno razumevanje predstavnika ULUS-a.

Izlaganja i kontakti umetnika iz raznih sredina mogu da imaju i daleko širi značaj u opštem sklopu kulturnih zbivanja nego što može da izgleda na prvi pogled.

Svedoci smo ponovnog oživljavanja akcije kojoj je cilj dobijanje suštinski važnog za likovnu umetnost zakona o sintezi, o uklapanju likovnih dela u prostore novoformiranih urbanih celina i zgrada. Međutim, kao i mnogi drugi zakoni i ovaj će verovatno bivati zaobilazeni ukoliko iza njega ne bude postojala prava želja i potreba za likovnim delima koja posredno može da se razvije i kroz česte i aktivne kontakte dela i ličnosti sa raznim sredinama u kojima se odlučuje i o investicijama za izgradnju a odlučivaće se i o sintezi.

Momčilo Krković

KONGRESI SINDIKATA I KULTURA

Tokom 1968. godine održavali su se kongresi sindikata, prvo IV kongres Saveza sindikata Jugoslavije u Beogradu, a zatim i kongresi sindikata u republikama.

Na ovim kongresima zapaženo je postepeno izgrađivanje samostalne politike Sindikata u svim oblastima, kao i u oblasti kulture. Dokumenti koji su doneti u vezi sa kulturom i obrazovanjem pokazuje veoma precizno stanje u kulturi, kao i u funkciji kulture u našem društvu. u svakodnevnoj praksi i delovanju Sindikata u oblasti kulture. Sve pozitivne elemente moraju udruženje likovnih umetnika da akceptiraju na integraciju kulture i svih ostalih tokova društvenog života, na ekonomsko materijalnoj zavisnosti kulture od produkcije na funkciji kulture u unapređivanju produkcije, kao i o novom odnosu Sindikata prema pitanjima kulture.

Razumljivo je da se u ovom času ne mogu očekivati velike promene u svakodnevnoj praksi i delovanju Sindikata u oblasti kulture. Sve pozitivne elemente moraju udruženje likovnih umetnika da akceptiraju i da iniciraju nove savremenije odnose sa radnim organizacijama i sindikatima. Baza za takvu novu saradnju postoji. Bilo bi neopravdano da se i u ovom slučaju ostane na dobro formulisanim stavovima, a da se u praksi ne učini odlučniji korak u povezivanju kulture sa proizvodnim radom.

Savez likovnih umetnika smatra da sva republička udruženja treba da uspostave trajne veze sa sindikalnim organizacijama u republikama i da traže nove mogućnosti za međusobnu saradnju u interesu i radnih kolektiva i likovnih umetnosti.

Karlavaris

III KONGRES LIKOVNIH PEDAGOGA JUGOSLAVIJE

Oktobra 4, 5. i 6. održan je III kongres likovnih pedagoga Jugoslavije u Sarajevu. Na ovom kongresu su likovni pedagozi pored organizacionih pitanja, posvetili veliku pažnju kadrovskim školama i unapređenju likovnog vaspitanja uopšte. Ovim je dat ponovo doprinos afirmaciji likovnog vaspitanja u našim školama posebno u ovom periodu kada se pristupa temeljnijoj reviziji našeg školskog sistema. U zaključcima sa Kongresa se između ostalog kaže:

— da likovnim pedagozima Jugoslavije ostaje i nadalje zadatak da u osnovnim školama u potpunosti obezbede stručnost, kontinuitet i uslove likovnog vaspitanja. Pored napora da se podigne stručni nivo nastave likovnog vaspitanja u nižim razredima osnovne škole, u perspektivi treba težiti da likovno vaspitanje od početka školovanja vodi likovni pedagog. Energично tražimo da se u svim republikama uvede po 2 časa likovnog vaspitanja nedeljno od I do VIII razreda.

— da se uvede nastava likovnog vaspitanja u svim školama drugog stepena, s tim da sadržaj ovog predmeta obuhvati praktičan rad, teoriju umetnosti i istoriju umetnosti.

— da se za obezbeđivanje kvalitetske nastave likovnog vaspitanja u svim školama prvog i drugog stupnja neophodno reguliše republičkim normativnim aktima. Zavodi za školsku opremu treba da prate savremene potrebe za nastavu likovnog vaspitanja i da ih proizvode.

— da je potrebno pristupiti osnivanju zajednice kadrovskih škola za pripremanje likovnih pedagoga Jugoslavije.

— da u cilju poboljšanja rada na likovnom vaspitanju odraslih, Savez likovnih pedagoga Jugoslavije treba da okupi u svoje redove sve one stručnjake koji se bave širenjem likovne kulture. Na ovaj način bilo bi moguće uskladiti širenje likovne kulture među odraslima sa savremenim koncepcijama likovnog vaspitanja.

U odnosu na stručna pitanja Kongres zaključuje:

— da se otpočne sa formiranjem stručne biblioteke iz oblasti likovnog vaspitanja.

— da se podrže napori da časopis »Likovna pedagogija« postane neophodna potreba svih naših članova, koji treba da u njemu saraduju i da ga koriste u radu na svom stručnom usavršavanju.

— da se nastavi i intezivira rad na stručnom usavršavanju članova kroz različite aktivnosti: seminare, savetovanja, stručna putovanja u zemlji i inostranstvu.

— da Savez likovnih pedagoga Jugoslavije treba da nastoji da u svim redakcijama dečjih časopisa ude i likovni pedagog, u cilju obezbeđivanja nivoa likovnih pedagoga i ilustracija.

Na kraju je Kongres prihvatio izmenjen Statut, kojim se proširuje uticaj republičkih i pokrajinskih udruženja na organe Saveza, formiranjem Savezne konferencije. Za novog predsednika Saveza izabran je Zoran Didek, slikar i profesor iz Ljubljane, za podpredsednika Niko Tozi, slikar iz Skoplja a za sekretare profesori Milovan Krajnc iz Ljubljane, Boža Stojanović iz Beograda i Igor Belohlavek iz Šabca.

LIKOVNI DOGAĐAJI

POHOD SLIKARA KROZ BOSANSKU KRAJINU

Izveštaj Damber Maršala, generalnog sekretara AIAP-a i učesnika pohoda

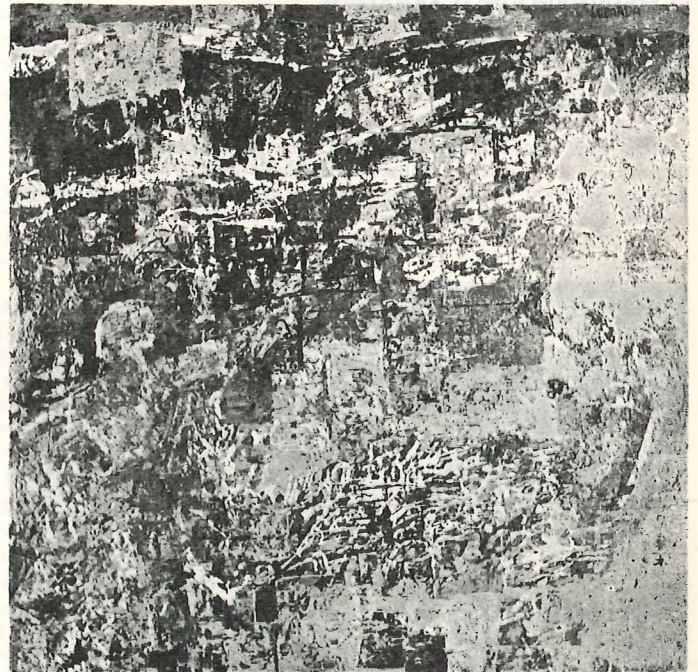
U vremenu od 12. — 27. jula 1968. 24 slikara pejzažista iz pet zemalja učestvovalo je u jednom neobičnom skupu u severoistočnoj Bosni. Oni su zajedno prešli 1.500. kilometara u planinskoj oblasti Bosanske Krajine putujući, slikajući, razgovarajući i održavajući sastanke sa stanovnicima preko dvadeset gradova i sela. Bosanska krajina označavala je nekada granicu između Turskog i Austrougarskog carstva. Muslimanski uticaji su još uvek utkani u savremeni život: u narodnu nošnju, u narodne pesme, u proizvode narodne radinosti kao i u mošejsama i grobljima koji su sačuvani naporedo sa razvojem socijalističke svesti. Život u bosanskim planinama je u osnovi zemljoradnički: kukuruz, drvena grada i ovce čine osnovu ljudske egzistencije i ljudskih napora. Bosanci moraju da se bore sa surovim zimama i zemljištem koje je često kamenito i na nepodesnom mestu za obradu. Oni imaju prirodan snažan smisao za oblikovanje koji se izražava u nošnji koju nose i alatu koji upotrebljavaju za rad. Dovoljno je da se sretnu tri bosanca i oni će zapjevati a njihove pesme — zasnovane na jednostavnim i drevnim muzičkim elementima — uvek su služile žetocima kao neka vrsta podsticaja da svojim srpovima zamahuju u najekonomičnijem i najproduktivnijem ritmu.

Takav narod nije otporan samo na teškoće i umetnički obdaren, istorija njihove borbe za slobodu predstavlja jedan ep istorije čovečanstva.

Groblja Bosanske krajine puna su čitavih porodica partizana iz drugog svetskog rata. Svaka stopa zemlje koju su slikari gosti prešli uzela je svoj obol u ljudskoj krvi. Sela sa brvnarama spaljivana su i stalno iznova podizana.

Slikari su živeli među žiteljima, jeli su i ponekad noćivali u njihovim kućama. Mnogo crteža je napravljeno i ostavljeno u bosanskim seocima i kućama za vreme tih poseta, u znak sećanja na susrete između profesionalnih umetnika i njihove veoma udaljene a ipak celovite i samosvojne publike.

Slikari su možda u opasnosti da se odvajaju od neposrednog doživljaja osnovnih životnih problema. Pohod slikara kroz Bosansku krajinu bio je sučeljavanje stvaralačkih i mukotrpnih elemenata u ljudskoj prirodi. Takvi skupovi zahtevaju malo planiranja i saradnje npr., ovom prilikom glavni pokretač u ovom poduhvatu bio je Branko Bokan, direktor Muzeja AVNOJ-a u malom gradu Bihaću u Bosni. Drugi pokrovitelji bili su jugoslovenski list »Oslobodjenje« i Radio Televizija Sarajevo. Akciju su podržali i Savez likovnih umetnika Jugoslavije i Međunarodno udruženje likovnih umetnika čiji je Generalni sekretar učestvovao u pohodu. Učestvovali su umetnici iz Čehoslovačke, Engleske, Norveške, Poljske i 6 jugoslovenskih republika. Tokom jeseni 1968. jugosloveni će videti televizijsku reportažu o pohodu a godine 1969. i 70. jedna izložba slika nastalih kao rezultat pohoda biće održana širom Jugoslavije, a započete i završiče se što je sasvim umesno, u gradovima i selima Bosne. Iz ovoga je očigledno da jedan muzej ne mora da bude ni veliki ni bogat da bi uspeo da njegov uticaj oseti vrlo veliki broj ljudi.

4.

IZLOŽBE U ORGANIZACIJI SAVEZA LIKOVNIH UMETNIKA JUGOSLAVIJE

Na X međunarodnoj izložbi »Bianco e nero« u Luganu, koja je bila otvorena od 11. aprila do 9. juna 1968. godine, izlagali su Andrej Jemec i Halil Tikveša. Posebnim pozivom organizatora izlagao je kao gost grafičar Riko Debenjak.

U »Europahause« u Beču, od 14 maja bila je otvorena izložba grafike mladih na kojoj je izlagalo 40 umetnika ispod 35. godine starosti, iz 14. zemalja. Iz Jugoslavije su izlagali grafičari Živko Djak, Franjo Paro i Apolonio Zevst.

U okviru kulturnog dela Olimpijade u Meksiku izvršen je izbor devet radova za veliku međunarodnu izložbu koja je bila održana od 1. oktobra do 15. decembra. Bilo je izloženo: Danubius — glava iz Lepenskog vira, Deizis-freska iz Sv. Apostola iz Peća, deo Bivinogovog portala iz katedrale u Splitu, Mrtvački ples — freska iz crkve Sv. Marije u Škrilinama, stećak iz Donje Zgošće, Isus Hristos i Bogorodica sa Hristom ikone iz Fruške gore, »Deputat« — spomen krajputaš iz Viče kod Guče i Bitka kod Stubice 1573., crno-bela kreda, rad Krste Hegedušića.

U galeriji Palazzo Ufici u Firenci od 1 decembra bila je otvorena međunarodna izložba grafike. Izlagali su Ante Kuduz, Slavoljub Čvorović, Danica Masniković, Hoze Dževad, Milan Stanojević i Apolonio Zevst.

IZLOŽBENA GALERIJA U CAVTATU

I ove, kao i prošle godine, malo ali poznato turističko mesto Cavtat nije zanemarilo svoj doprinos u kulturnoj delatnosti. Jedna od glavnih atrakcija na tom polju bile su izložbe mladih beogradskih umetnika, koje su ostvarivane uz zalaganje nekoliko entuzijasta i skoro bez ikakvih materijalnih sredstava.

U toku poslednje turističke sezone, od juna do kraja septembra, bile su postavljene sledeće izložbe: Janko Mihajlović izlagao je akvarele, Čeda Jovanović keramiku, Mile Đorđević, umetničku fotografiju, Ljubica Prikermejer-Jovanović dekorativne predmete u staklu i tekstilu, izložba slika grupe »Crvena lisica« (Đorđe Korać, Darko Janković i Simon Burgar), Žanka Mitić tkani tekstil, Atina Tufekdžija akvarele, i zajednička izložba tekstila Laposave Stane i tempera arhitekta Jožefa Stangliczkog (Pariz). Sve navedene izložbe održane su u adaptiranom delu Doma kulture, na površini od oko 80. kvadratnih metara. Zahvaljujući dobroj organizaciji i zalaganju drugova Antuna Kalačića iz Turističkog društva, Luje Šramajera iz Mesne zajednice i Janka Mihajlovića, slikara, izložbe su bile dobro aranžirane i imale dobru posetu. Izlaganje je bilo besplatno kao i ulaznice, transport radova išao je na teret autora.

Treba nastojati da ova ideja ne ostane usamljena i da se u toku leta organizuju što više ovakvih punktova pogotovu u malim mestima čiji stanovnici nemaju često prilika da se sretnu sa likovnim ostvarenjima naših umetnika. Ovakve manifestacije bi bile velika propaganda za našu likovnu umetnost kao i za naš turizam, zato ovaj primer iz Cavtata treba da posluži našim udruženjima i umetničkim institucijama za tešnju saradnju sa kulturnim i turističkim organizacijama.

Janko Mihajlović

5.

KARAVAN SLIKARA OKTOBAR 68.

Posle uspešnog prošlogodišnjeg pohoda beogradskih slikara po Sandžaku, Kosovu i Metohiji, Kulturno prosvetna zajednica Srbije organizovala je, oktobra meseca, karavan umetnika koji je posetio Istočnu Srbiju. Karavan u sastavu Danica Antić, Todor Stevanović, Radislav Trkulja, Petar Mladenović, Milić Stanković, Halil Tikveša, slikari, Vita Marković i Adam Puslojić, pesnici, Nada Radojević, istoričar umetnosti obišao je Karataš, Kladovo, Negotin, Zaječar, Bor, Zlot, Boljevac i Knjaževac.

Slikari su svoje radove izlagali na trgovima, ulicama i parkovima, a panoi su im bili zidovi kuća, ograde i stabla. Pesnici su recitovali svoje stihove i vođeni su razgovori o našoj savremenoj likovnoj umetnosti.

Poseban doživljaj za izlagače i publiku bila je izložba u podnožju brane na gradilištu Đerdapa, među radnicima sa radnim šlemovima koji su sa velikim interesovanjem razgledali radove i vodili živ razgovor sa umetnicima. Pesnici su i ovde neumorno recitovali svoje stihove.

U Negotinu je organizovana izložba u dvorštu gimnazije, gde je bio uzbudljiv susret umetnika sa školskom omladinom. Nekima je ovo bio prvi susret sa umetničkim delom i umetnikom, postavljali su pitanja, tražili autograme.

U večernjim časovima organizovane su likovne večeri i večeri poezije. Organizovani su i razgovori sa predstavnicima gradova. Izložbu je za 9. dana videlo oko 20.000. posetilaca. Otkupljeno je 22. slike.

U pripremi je veliki karavan slikara za proleće 1969. godine.

Nada Radojević

MEĐUNARODNI SUSRET UMETNIKA U VELIKOJ LUCI

Zamisao organizatora i inicijatora, Petra Omčikusa, Kose Bokšan, meštana i preduzeća iz Velike Luke bila je da se već pomalo odomaćenim kolonijama kod nas da jedan drugačiji zanačaj pa je tako nastao prvi međunarodni susret u Velikoj Luci, u kome je uzelo učešća preko 25. slikara, 4 kritičara i jedan kompozitor. Učesnici susreta su: Endre Balint, Andreas Rac (Mađarska), Claude Bellgarde, Jacques Busse, Jean Messagier, Paul Rebeyrolle, George Boudaille, Luc Ferrari, Jean Clarence Lamber (Francuska), Vaclav Boštik, Stanislav Kolibar, Otokar Slavik, Jan Kotik (ČSSR), Tadeuch Brzozovski, Tadeuch Kantor, Miroslav Mičko (ČSSR), Cibutaru Florian (Rumunija), C. Corneille (Holandija), Achille Perilli (Italija), Brigitte Simlinger (Austrija), Yasse Tabouchi (Japan), Ceres Franko (Brazil), Kosa Bokšan, Stojan Čelić, Jovo Knežević, Ferdinand Kulmer, Branko Omčikus, Peter Omčikus, Šime Perić, Azra Begić i Kemal Širbergović (Jugoslavija).

Izložba slika, otvorena u Velikoj Luci u toku rada, izuzetne vrednosti ne samo za to malo primorsko mesto, bila je samo jedan od događaja susreta koji je po vanrednoj radnoj atmosferi, razumevanju svih prisutnih gostiju i poverenju domaćima bio posebno zanimljiv. Dragocena je bila odluka da se radi mozaik, da se koristi gotovo isključivo prirodan kamen, da se radi zajedno na nenastanjenom otoku nedaleko od Vele Luke. Sve ovo uz, već postojeću znatiželju i interesovanje većine slikara za jednu ovakvu akciju, skoro likovno čedno, pretvorilo se u divan susret neposrednosti i priljubljenja.

Po mom mišljenju najveća radost susreta je u uspešnom ostvarenju kontakata između umetnika i meštana-publike, bez predrasuda, uz potpuno odsustvo bilo kakvih posrednika. Želja slikara iz zapadnih zemalja da uspostave nekakav odnos sa meštanima i da im nešto ostave bila je pojačana željom da se bar na čas izade van domašaja kritičara i galerista. Kod nas je sve to na drugi način organizovano, ali nema mnogo rezultata u smislu jednog drugačijeg delovanja umetnika u društvu.

Zbog toga, čini mi se ovaj susret ostaje »un reve collectif«. Taj kolektivan san je započeo svečanosti koju je sa muzičarima iz Vele Luke organizovao kompozitor Luc Ferrari, a posle nepunih mesec dana se završio stavljanjem poslednje mozaičke ploče na spomen pano koji je za tu svrhu sazidan u Luci.

O atmosferi ovog susreta najbolje govori podatak da su umetnici umesto po jedan mozaik kako su se sami dogovorili, jer se na tome nije insistiralo kao na obavezni prema domaćinu, napravili po dva i tri mozaika, tako da je preko dvadeset mozaika ostalo u Velej Luci za zgradu muzeja. Ukupno dvadeset mozaika ugrađeno je na spomen pano a isto toliko ih je ostalo preduzećima i ustanovama. Dobar deo mozaika će biti postavljen na fasadi zgrada i na taj način će u najvećoj mogućoj meri biti prisutan u oku i misli meštana i gostiju.

Ideja o takvom prezentiranju mozaika rodila se u toku susreta i na kraju se pretvorila u želju da Vele Luka postane grad mozaika, a ovaj prvi susret prertvorio se ne samo u lepo sećanje nego čini mi se i u ponos svih učesnika. Ostvaren je, prertvoren u delo, kamenom oblikovan jedan san satkan od ljubavi i prijateljstva, van ekonomskih računica, i luksuznih kataloga (čitav susret košta otprilike koliko i štampanje kataloga naših velikih izložba) ukoliko sve je to bilo izvan delovanja moderne kulturne sredine naših ili stranih velikih gradova, i ima značaja kao traženje i rešavanje osnovnih problema umetnosti, umetnika i savremenog sveta.

Kemal Širbergović, slikar

IZ RADA MEĐUNARODNOG UDRUŽENJA

ZAKLJUČCI SA PRVE VANREDNE GENERALNE SKUPŠTINE AIAP-a

U zgradi UNESCO-a u Parizu, 1. 2. i 3. oktobra 1968. godine bila je održana prva vanredna Generalna skupština Međunarodnog udruženja likovnih umetnosti kojoj je prisustvovalo 60 delegata i posmatrača iz 32 zemlje. Delegat Saveza likovnih umetnika Jugoslavije bio je profesor Boško Karanović.

Skupština je usvojila sledeće zaključke:

1. Izbor radnog predsedništva skupštine:

Predsednik Dr. Jeromir Wišo (Čehoslovačka), potpredsednici: William Smith (Amerika) i Morris Kestelman (Engleska), izveštač Rene Graetz (NDR).

2. Generalna skupština izražava žaljenje zbog teškoća u prošlosti i ukazuje svoje puno poverenje sadašnjem izvršnom komitetu.
3. S obzirom na skupštinski dokument 11. odlučeno je da tačke 31. i 37. koje su u vezi sa odnosom između umetnosti i tehnologije treba da uđu u naš budući program.
4. S obzirom na zaključak donesen u Tokiju o potrebi da se održi druga konferencija o profesionalnom školovanju umetnika, ova skupština potvrđuje želju da ona treba da se održi što pre.
5. Odlučeno je da tačke 33. i 36. u dokumentu 11. — razgovori i razmene uđu u naš budući program.
6. Dalje je odlučeno da gore pomenute tačke treba da se na prvom mestu sprovedu na regionalnom nivou imajući u vidu kasnije publikovanje i učešće na međunarodnom nivou.
7. Odlučeno je da regionalne konferencije pomenute u zaključku 6. treba da se organizuju po mogućnosti u posebnoj saradnji sa drugim umetničkim organizacijama koje mogu da budu zainteresovane, s tim da se naročiti naglasak stavi na održavanje konferencije u oblastima poznatim pod nazivom »treći svet«.
8. Odlučeno je da se sekretarijatu stavi u zadatak da nacionalnim komitetima uputi upitnik u vezi sa međunarodnim danom umetnosti.
9. Skupština je takođe dala ovlašćenje (bez glasanja), sekretarijatu da sprovedu u delo što više tačaka iz dokumenta 11., deo 3 (tačke 25.—51.) imajući u vidu politiku prisne saradnje sa UNESCO-m kao i finansijske mogućnosti.
10. Vanredna generalna skupština donosi odluku da izvršni komitet pro- uči sadašnja proceduralna pravila sobzirom na amandmane koji će se podneti sledećoj generalnoj skupštini i konačni nacrt koji će se podneti na usvajanje i koji treba da se unese u statut kao obaveza.
11. Obzirom na rezoluciju usvojenu u Tokiju da treba da se održi simpozijum o saradnji likovnih umetnika i arhitekata, skupština donosi odluku da taj simpozijum treba da se održi što pre.
12. Generalna skupština preporučuje da izvršni komitet treba: 1. da uvede trogodišnju publikaciju u vezi sa UNESCO-vim projektima koja treba da sadrži i zbirku neobjavljenih spisa ili spisa rasturenih po časopisima čiji su autori savremeni umetnici koji uživaju određen stepen reputacije. 2. da upotpuni ovu publikaciju fotografijama tematskih dela za poslednje tri godine sa naglaskom na afirmisane tendencije. 3. da organizuje sistem za prikupljanje dokumenata koji potiču od nacionalnih komiteta čiji zadatak bi bio da te dokumente upućuju odabranim komitetima koji bi deistvovali u izabranim zemljama u kojima je AIAP predstavljen npr., Varšava ili Prag, Venecija, Njujork ili Meksiko, Tokio a moguće i Pariz gde bi o njima vodio brigu Generalni sekretar. Članovi komiteta, izabranog u Tokiju, ovlašćeni su da organizuju izvršenje gornjeg plana. Ova organizacija bila bi u povoljnom položaju da ostvari bolje poznavanje savremene umetnosti, podrazumevajući da treba da održava prisne kontakte sa postojećim organizacijama specijalizovanim za istoriju savremene umetnosti.
13. Vanredna generalna skupština ukazuje pažnju nacionalnim komitetima na sledeća pitanja: treba li predsednik udruženja da bira Izvršni komitet kakva je sadašnja praksa ili naprotiv, treba da ga bira Generalna skupština?
14. Vanredna Generalna skupština poziva nacionalne komitete da ispituju mere koje bi, u okviru posebnih uslova svakog komiteta, dovelo do: A — prisnih kontakata između nacionalnih komiteta s jedne strane i umetnika koji su eminentni i koji uživaju izvesnu reputaciju s druge strane. B — do širokih mogućnosti da mladi umetnici učestvuju u aktivnosti nacionalnih komiteta.
15. Uzimajući u obzir da postoji više međunarodnih organizacija i društava koji se bave problemima vizuelnih umetnosti, generalna skupština preporučuje da izvršni komitet i nacionalni komitet stupe u prisnije i bolje koordinisane odnose sa tim organizacijama: Međunarodno udruženje umetničkih kritičara AICA, Međunarodna unija arhitekata UIA, Međunarodno udruženje grafičkih umetnika ICOGRADA, Međunarodno društvo za obrazovanje kroz umetnost INSEA, Međunarodno udruženje za industrijsko oblikovanje ICSID i drugo.
16. Svi se slažemo da nam vrlo teško pada bolest Ričarda Karlajna zbog koje je on sada odsutan. Karlajn je posvetio mnoge godine izgradnji AIAP-a a pre toga radio u UNESCO-u. Želeo bi da predložim generalnoj skupštini da ga izabere za doživotnog počasnog predsednika u znak zahvalnosti za njegov rad u udruženju. (jednoglasno usvojeno).
17. Skupština je jednoglasno dizanjem ruke izglasala predloženi budžet za 1968/69. godinu.
18. Skupština izražava zahvalnost blagajniku Ulbergeru za naporan rad koji je uložio na toj dužnosti.
19. Vanredna generalna skupština preporučuje da izvršni komitet stavi u zadatak generalnom sekretaru da prouči mogućnosti za pružanje pomoći nacionalnim komitetima raznih zemalja članica u organizovanju dodeljivanja umetničkih stipendija na bazi razmene između zemalja.
20. Skupština je bez glasanja odobrila generalnom sekretaru da sprovede u delo što više tačaka iz dokumenta 16. koje on smatra korisne za program i koje mogu da doprinesu jačanju udruženja.

6.

DOKUMENTAT 11

Prošle, sadašnje i potencijalne aktivnosti AIAP-a

Deo I. — Glavne aktivnosti (započete u prošlosti)

1. Slobodan promet kulturnog i prosvetnog materijala.
2. Povelja o saradnji likovnih umetnika i arhitekata.
3. Pravilnik o međunarodnim konkursima.
4. Ulaznice za muzeje i izložbe u svim zemljama članicama.
5. Autorsko pravo, pravo sledenja, moralna prava umetnika stvaralaca; zakonski broj odlivaka skulptura i broj originalnih grafičkih otisaka.
6. Međunarodni dokumentacioni centar, stipendije, radni životni uslovi (pomoć)
7. Profesionalno školovanje umetnika (London 65).
8. Učešće umetnika u opštem obrazovanju.
9. Izrada simbola za Godinu prava čoveka (Vazareli) i njegovo rasturanje u čitavom svetu, kao i postavljanje izložbe o pravima čoveka u sedištu UNESCO-a (septembar 1968.).
10. Istraživanje i upotreba novih umetničkih materijala.
11. Informativni bilten (60 brojeva).
12. Odnosi sa međunarodnim Društvom za obrazovanje kroz umetnost u vezi sa likovnim obrazovanjem dece.
13. Poplave u Firenci i Veneciji, priloženo 76.500 us dolara.
14. Odnosi sa drugim Vladinim organizacijama sobzirom na sve veće shvatanje uloge umetnosti.
15. Stogodišnjica Mejdži kulture, izložba o uzajamnim uticajima japanske i zapadnjačke umetnosti tokom poslednjih sto godina.
16. Izložba slikara članova AIAP-a, Torino 68.
17. Međunarodni simpozijum slikara održan u krajevima Narodno oslobodilačkog rata u Jugoslaviji 1968. godine. Slikari su uz susrete sa lokalnim stanovništvom u planinskim oblastima severoistočne Bosne prešli nekih 1.500. kilometara.

II deo — (Tokio 1966) Prihvaćen program:

Učešće umetnika:

18. stvaranju kulturnih centara.
19. stvaranju narodnih univerziteta.
20. organizovanju izložbi u slobodnom porstoru.
21. aktivnom podsticanju integracije skulpture i arhitekture
22. stvaranju međunarodnog »Dana umetnosti«.
23. stvaranju međunarodnog programa za razmenu savremenih grafičkih dela.
24. naporu za stvaranje novih nacionalnih komiteta u Karibima, Latinskoj Americi, Aziji, Africi i Australiji.

III deo — Planovi koji se mogu razraditi.

25. Tehničko i profesionalno školovanje mladih žena.
 26. Modernizacija školskih programa i nastavnih metoda.
 27. Razvoj ustanova za vanškolsko obrazovanje mladih.
 28. Upotreba slobodnog vremena za obrazovne svrhe.
 29. Povećanje broja umetničkih predmeta u školama, centrima za profesionalno obrazovanje i vanškolskim obrazovnim institucijama.
 30. Razrada novog programa u korist vizuelnih umetnosti s tim da se u njega uključe umetničko obrazovanje i stvaralačka umetnička aktivnost, kulturna politika i rasturanje umetničkih dela.
 31. Istraživanje umetničkih formi koje proističu iz moderne tehnologije.
 32. Funkcija i uloga kulture u ekonomskom i društvenom razvoju naroda. Program saradnje sa vladinim organizacijama u vezi sa sociološkim gijom.
 33. Upoređivanje formi umetničkog eksperimentisanja i stvaranje uslova za razgovore između umetnika stvaralaca i njihove publike.
 34. Razmena informacija, u prilog razvoja umetničkog obrazovanja, u međunarodnim razmenama.
 35. Izdavanje ključnih dela svake kulture da bi doprla do najšire publike, uz primenu metoda reprodukovanja (kalendar itd.) i radio i televizijskog emitovanja (npr. televizijski filmovi).
 36. Doprinos međunarodnoj razmeni mladih umetnika stvaralaca naročito likovnih.
 37. Sastanci i razmena tehnologa i umetnika s obzirom na istraživanje novih materijala za umetničko obrazovanje.
 38. Druga svetska konferencija o profesionalnom školovanju u 1970/71. godini.
 39. Učešće Nacionalnih komiteta u školovanju organizatora kulturnih programa, omladinskih krugova itd.
 40. Prisnija saradnja između AIAP-a i UNESCO-a u proučavanju mogućnosti za izdavanje studija, albuma u vezi sa vizuelnim umetnostima.
 41. Aktivno učešće u pripremama za sastanak u UNESCO-u 1969. godine, s ciljem da se mladi umetnici stvaraoci uključe u niz razgovora i sastanaka.
 42. Saradnja sa vladinim organizacijama za književnost, muziku i pozorište radi zajedničkih izložbi, priredaba, aktivnosti itd.
 43. Izdavanje spiska stipendija koje zemlje članice daju umetnicima stvaraocima.
 44. Sastanci specijalista u raznim umetnostima radi izrade novih obrazovnih programa zasnovanih na njihovoj uzajamnoj zavisnosti.
 45. Sastanci vizuelnih umetnika i specijalista humanističkih nauka s ciljem da se očuvaju i dalje razvijaju narodne umetnosti.
 46. Zajednički program sa međunarodnim savetom muzeja s ciljem da se svugde razvije ideja o muzeju kao mestu za kontakte između umetnika i njihove publike i kao prirodnom središtu za vanškolske delatnosti.
 47. Mere za uključivanje nacionalne i opšte istorije umetnosti u programe srednjih škola svih država članica.
 48. Slobodna međudržavna cirkulacija osnovnog materijala za kulturni i prosvetni razvoj.
 49. Pravna i moralna zaštita umetnika stvaralaca.
 50. Intenzivna i stalna aktivnost u davanju podrške univerzalne deklaracije o Pravima čoveka.
 51. Učešće AIAP-a na konferencijama i sastancima u okviru Uneskoveg programa za 1969/70. naime: učešće studenata u upravljanju univerzitetima. Latinska Amerika 1970.
- Sastanak posvećen merama koje vladine organizacije treba da preduzmu za širenje ideala mira uzajamnog poštovanja i razumevanja među narodima, 1970.
- Simpozijum vladinih organizacija za književnost, vizuelne umetnosti i pozorište, jedna arapska zemlja 1969.
- Sastanak: umetničko obrazovanje široke publike, Pariz 1970.
- Konsultativni komitet za stvaranje međunarodnog centra za obrazovanje, istraživanje, dokumentaciju i razmenu u sferi vizuelnih umetnosti, Venecija 1969.

NAGRADE U ZEMLJI I INOSTRANSTVU

- Tradicionalna »Decembarska nagrada« koja se dodeljuje svake godine povodom osnivanja Narodno oslobodilačkog odbora Kosova i Metohije, dodeljena je 1967. godine za najbolja ostvarenja iz oblasti umetnosti slikarima: Endjel Beriši, Nusretu Salihamidžiću i Trajku Stojanoviću za samostalne izložbe održane u toku godine. Nagrada je dodeljena u Prištini u opštem iznosu od 7.500. n. dinara.
- Nagrade CK Saveza omladine Srbije, dodeljene su krajem decembra 1967. na izložbi u Domu omladine: za slikarstvo, prva nagrada u iznosu od 1.000. n. dinara Petru Đorđeviću, druga nagrada u iznosu od 8.000. n. dinara Borivoju Matiću i dve ravnopravne treće nagrade od po 6.000. n. dinara Miši Čoloviću i Jovanu Rakidžiću; za vajarstvo, prva nagrada Ratku Vulcanoviću, druga nagrada Nadeždi Kojadinović; za grafiku, prva nagrada u iznosu od 8.000. n. dinara Živku Đaku, druga nagrada u iznosu od 6.000. n. dinara Zoranu Jokiću.
- Na prvog zagrebačkoj izložbi jugoslovenskog crteža u Kabinetu grafike JAZU, koja je bila otvorena aprila meseca u Zagrebu prvu nagradu dobila je Nives Kavurić-Kurtović, drugu nagradu Biserka Baretić, otkupne nagrade: Željko Hegedušić, Ante Kuduz, France Mihelić i Zoran Petrović. Posebne pohvale dobili su: Francina Dolenc, Oskar Herman, Milivoj Nikolajević, Matija Skurjeni i Kamilo Tompa.
- U sklopu Sajma zanatstva u Minhenu, početkom maja, bila je otvorena izložba »Oblik i kvalitet«. Zlatnu medalju za skulpturu u staklu dobio je Raul Goldoni.
- Povodom dana oslobođenja grada Ljubljane, 9. maja, na predlog Udruženja likovnih umetnika, dodeljena je nagrada slikaru Mihi Malešu.
- Na tradicionalnoj izložbi »Beogradski krug« u galeriji Grafičkog kolektiva u Beogradu, 12. maja, dodeljena je nagrada Veliki pečat kolektiva Bošku Karanoviću za grafiku »Hercegov pano«.
- U okviru proslave dana oslobođenja Zagreba u Kabinetu grafike JAZU otvorena je V zagrebačka izložba jugoslovenske grafike. Dodeljene su sledeće nagrade: Sekretarijata za prosvetu, kulturu i fizičku kulturu SRH u iznosu od 3.000. n. dinara Riki Debenjaku, Fonda za unapređenje likovnih umetnosti »Moša Pijade« od 3.000 n. dinara Ivanu Picelju, srebrna plaketa Saveza likovnih umetnika Jugoslavije Marjanu Vojski. Otkupne nagrade: Republičkog fonda za unapređenje kulturnih delatnosti SR Srbije od 1.500. n. dinara Marjanu Pogačniku, Studentskog centra Zagrebačkog sveučilišta od 1.500. n. dinara Mladenu Galiću, Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« od 1.500. n. dinara Karelu Zelenku, Muzeja savremene umetnosti u Beogradu od 1.000. n. dinara Andreju Jemecu, Galerije Matice srpske u Novom Sadu od 1.000. n. dinara Željku Hegedušiću, redakcije Vjesnika Zagreb od 1.000. n. dinara Kostu Anđeli Radovaniju, Kabineta grafike JAZU od 1.000 n. dinara Bogdanu Borčiću. Posebne pohvale dobili su Mersad Berber, Jurij Dobrović, Marija Putar-Žižić i Halil Tikveša.
- Na prolećnoj izložbi ULUS-68, otvorenoj 17. maja u Galeriji na Kalemegdanu, nagradu na temu »Čovek« dobili su slikar Bora Iljovski, vajar Marina Tadić-Bunuševac i grafičar Halil Tikveša; na temu »Grad« slikar Aleksandar Šivert; na temu »Mašta« slikar Branimir Minić i grafičar Živko Đak. Nagrade su ravnopravne, po 2.500. n. dinara.
- Majska nagrada Gradskog komiteta omladine dodeljena je, 25. maja na Dan mladosti, u Domu Omladine u Beogradu, slikaru Dušanu Otaševiću za aktivnost u kulturno zabavnoj delatnosti.
- Na II međunarodnom bijenalu grafike u Krakovu, juna meseca, jednu od deset jednakih nagrada dobio je profesor Riko Debenjak.
- Turističko društvo Sisak u saradnji sa Muzejom grada i Skupštinom opštine raspisalo je konkurs za spomenicu grada, juna su dodeljene nagrade: prva nagrada Janoš Želimir, druge dve nagrade dele Šime Vulas i Momčilo Krković, treća nagrada Želimiru Janošu.
- Na III ličkom likovnom Analu, otvorenom 15. juna u Otočcu, prva nagrada dodeljena je slikaru Mati Šariću, dve druge nagrade slikarima Stipe Gocu i Ranku Šimiću, dve treće nagrade slikarima Blažu Čuku i Aleksandru Šakiću. Nagrada za grafiku dodeljena je Anti Starčeviću. Nagrada za skulpturu vajaru Jovi Savatoviću.
- U Galerije Moderne umetnosti na Rijeci otvorena je, 13. juna, I međunarodna izložba originalnog crteža. Prve tri nagrade u visini od 10.000. n. dinara dodeljene su: Renato Gutuzo (Italija), Alfred Hrdlička (Austrija) i Jean Ipousteguy (Francuska). Otkupne nagrade: Galerije suvremene umetnosti u Zagrebu u visini od 6.000. n. dinara — Jean Massagier (Francuska), Komšijske za kulturne veze sa inostranstvom SIV-a od 5.000. n. dinara — Franc Francescu (Italija), Moderne galerije Rijeka od 5.000. n. dinara — Coat Talu (Francuska), »Jadrolinija« sa Rijeke od 5.000. n. dinara — Janezu Berniku, Fonda »Moša Pijade« od 3.000. n. dinara — Francisco Peinad (Španija), Muzeja savremene umetnosti u Skoplju od 3.000. n. di-

- nara — Richard Mortensen (Danska), Muzeja savremene umetnosti u Zagrebu od 3.000. n. dinara — Jean Lebenstein (Poljska), nagrada Kabinete grafike JAZU od 2.000. n. dinara — Hideo Hagiwara (Japan), »Otokar Keršovani« izdavačkog preduzeća iz Rijeke od 2.000. n. dinara — Nives Kavurić-Kurtović, Moderne galerije iz Ljubljane od 2.000. n. dinara — Vladimir Veličković, Građevinskog projektantskog zavoda iz Rijeke od 2.000. n. dinara — Wolf Buchholz (Zapadna Nemačka), »Generalurista« sa Rijeke od 2.000. n. dinara — Mehmed Zaimović.
- Na VI međunarodnom konkursu umetničke keramike u Faenci, juna meseca, keramičar Miša Nedeljković dobio je zlatnu medalju.
 - Na V međunarodnom bijenalu slikarstva u Zadru »Plavi salon«, koji je bio otvoren 24. juna, prvu nagradu od 4.000. n. dinara dobio je slikar Radomir Damjanović za sliku »Kabine na peščanoj plaži«, drugu nagradu od 3.000. n. dinara dobio je Vasko Lipovac za sliku »Barka, ribar i riba«, treću nagradu od 2.000. n. dinara France Slana za sliku »Olupine na obali«. Žiri je odao posebno priznanje Vladimiru Makucu za izloženu grafiku, Maksimu Krstuloviću za delo »Kamen«, i Halilu Tikveši za grafiku »Leto I«.
 - Sedmojulska nagrada koja se dodeljuje povodom dana ustanka u SR Srbiji uručena je ove godine slikaru Nedeljku Gvozdenoviću.
 - Povodom dana ustanka naroda SR Crne Gore, trinaestojulska nagrada dodeljena je slikaru Nikoli Gvozdenoviću, u visini od 5.000. n. dinara.
 - Nagrada iz fonda »Vladimir Nazor«, dodeljen je 19. jula, u iznosu od 16.000. n. dinara slikaru Kamilu Tompi za životno delo. Godišnju nagradu ovog fonda u iznosu od 8.000. n. dinara dobio je slikar Krsto Hegedušić.
 - Povodom 27. jula dana ustanka naroda SR Bosne i Hercegovine nagradu za životno delo dobio je slikar Karlo Arfan de Rivera u iznosu od 12.000. n. dinara. Godišnju nagradu dobio je vajar Arfan Hozić u iznosu od 8.000. n. dinara za izložbu »Imaginarni portretik održanu u Sarajevu 1967. godine.
 - Na VI kolektivnoj izložbi umetničke kolonije u Rovinju, otvoreno avgusta meseca, dodeljene su tradicionalne nagrade grada Rovinja. Nagradu »Rovinjaska batana« dobili su Vera Božičković-Popović, Vasilije Jordan i Zora Matić. Novčane nagrade turističkog društva Rovinjin, u iznosu od po 1.000. n. dinara dobili su Vilko Šeferov i Ante Despot.
 - Na I međunarodnom bijenalu likovnih umetnosti održanom avgusta meseca u Lenjanu (Italija), dve nagrade dodeljene su jugoslovenskim slikarima: Dragošu Kalajiću i Vladimiru Veličkoviću.
 - Na tradicionalnoj izložbi u Skoplju »Naše minato«, održane avgusta meseca, druga nagrada dodeljena je slikaru Rodoljubu Anastasovu, i vajar Dragutinu Popovskom-Dadi, treću nagradu dele slikari Petar Mazev i Aleksandar Risteski.
 - Na V memorijalu Nadežde Petrović u Čačku, otvorenom prvog septembra, nagradu memorijala u iznosu od 3.000. n. dinara dobio je slikar Vladimir Veličković, nagradu grada Čačka u iznosu od 2.500. n. dinara France Mihelič, žiri radničkih saveta čačanskih radnih organizacija dodelio je svoju nagradu Đorđu Praviloviću. Nagradu publike dobio je slikar France Mihelič.
 - Na V međunarodnom salonu karikature koji je septembra meseca održan u »Paviljonu humora« u Montrealu, drugu nagradu u kategoriji novinske karikature dobio je Zoran Jovanović.
 - Nagrada »11. oktobra« koja se dodeljuje svake godine na dan ustanka naroda SR Makedonije dodeljena je za životno delo vajar Dimčetu Todorovskom u iznosu od 10.000. n. dinara. Nagrade u iznosu od po 5.000. n. dinara dobili su vajar Stevan Manevski i slikar Dušan Perčinov za samostalnu izložbu u organizaciji Muzeja savremene umetnosti u Skopju.
 - Tradicionalne nagrade Oktobarskog salona, otvorenog povodom godišnjice oslobođenja Beograda, u iznosu od po 5.000. n. dinara dodeljene su: za slikarstvo Lazaru Vujakliji, za vajerstvo Nebojši Mitriću, za grafiku Živku Đaku, za keramiku Kostu Dorđeviću, za umetničku fotografiju Ivi Eteroviću i za ilustraciju Bosiljki Kićevac.
 - Tradicionalna nagrada AVNOJ-a dodeljena je ove godine vajar Franu Kršiniću.
 - Na izložbi IV jesenjeg salona u Banjoj Luci, nagradu za grafiku dobio je Hoze Dževad, nagrada Skupštine opštine Banja Luka dodeljena je Nikoli Milunoviću, vajar za delo »Dečak spaljenog sela«, nagrada Umetničke galerije u Sarajevu dodeljena je slikaru Alojzu Čuriću za delo »Samar u crvenom«. Otkupne nagrade su dobili slikari: Mica Todorović, Franjo Likar, Meško Kiar, Tinca Stegovec, Miodrag Negorni, Kemal Širbegović, Boško Karanović, Emir Dragulj, Ivan Lovrenčić i Božin Barutovski.
 - Na konkursu za idejni projekat spomenkosturnice palim i umrlim borcima Jugoslavije na teritoriji Italije u drugom svetskom ratu i u ranijim ratovima u Barletti, prvu nagradu u iznosu od 30.000 n. dinara dobio je Dušan Džamonja, drugu nagradu u iznosu od 20.000. n. dinara Ninoslav Janković, treća nagrada u iznosu od 10.000. n. dinara Lojza Drešler i Kraigher Jernej. Otkupni nagradu u iznosu od 8.000. n. dinara Vladimir Macura, drugu nagradu u iznosu od 6.000. n. dinara Nebojša Delja, treću nagradu u iznosu od 5.000. n. dinara Vojislav Vasiljević, četvrtu nagradu u iznosu od 3.500. n. dinara Lojza Drešler i Kraigher Jernej. Otkupnu nagradu u iznosu dinara Kolja Davičo i petu nagradu u iznosu od 2.500. n. — Na konkursu za spomenik pothumskim žrtvama na Rijeci prvu nagradu u iznosu od 35.000. n. dinara dobio je Šime Vulas, drugu nagradu u iznosu od 27.000. n. dinara Dušan Džamonja, treća nagrada u iznosu od 18.000. n. dinara Mira Jurišić i Momčilo Krković.

IZLOŽBE U ZEMLJI

Izložbe u Sloveniji

BREŽICE

POSAVSKI MUZEJ

Izložba starih inostranih majstora, iz zbirke Dolenjske galerije Novo Mesto

CELJE

LIKOVNI SALON

Izložba stalne zbirke likovnih dela, 12. I. — 3. II. 1968.

Jože Ciuha, slike, 9. II — 2. III. 1968.

Cvetko Ščuka, akvareli, 8. III. — 30. III. 1968.

Traudl Mahler, grafike, 5. — 27. IV. 1968.

Tinca Stegovec, grafike 10. V. — 1. 6. 1968.

Foyer slovenčkog narodnog pozorišta,

Izložba slika, maj 1968.

Studentska biblioteka,

Izložba exlibrista, maj-juni 1968.

LJUBLJANA

MODERNA GALERIJA

Gabrijel Stupica, retrospektivna izložba slika, 12. I. — 12. II. 1968.

izloženo 56 slika i 33 gvaševa od 1941 — 1967.godine.

Nemačka grafika, 23. I — 11. II. 1968, organizovana uz saradnju muzeja iz Wittena i galerije iz Bremena. Izloženo je bilo 97 grafika od 20 autora.

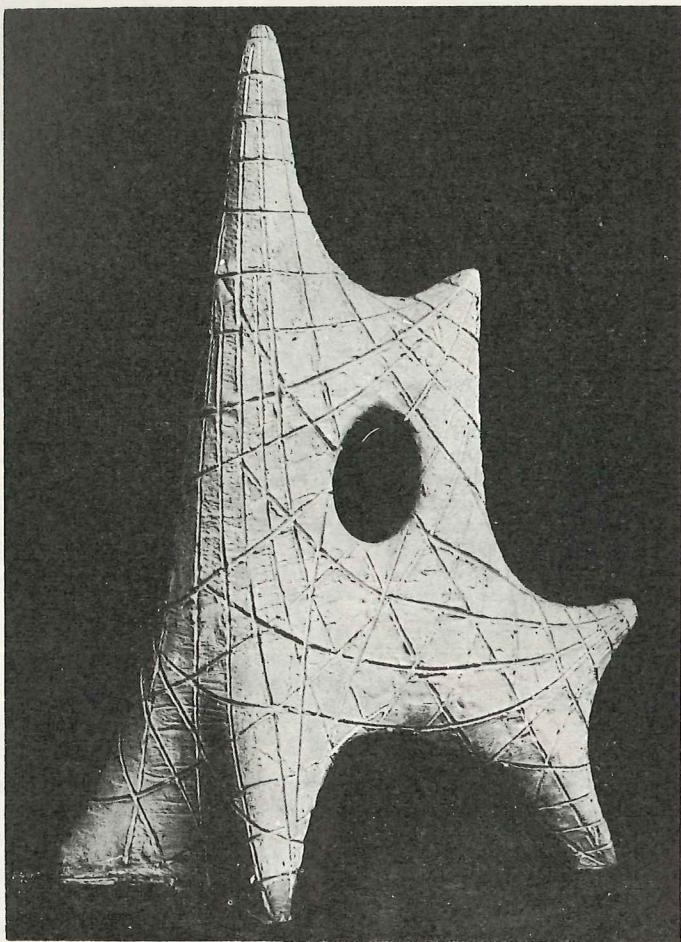
Izložba američkog plakata, 22.II. — 10. III. 1968. Izložbu je pripremio

Američki konzulat u Zagrebu, Bilo je izloženo 30 radova.

Atelje 68 — Milenko Matanović, Marko Pogačnik i Andrež Šalamun,

13. — 22. II. 1968. Bilo je izloženo 45 radova.

8.

Atelje 68 — Bogoslav Kalaž, Reždo Kolaković, Ladislav Pengov, Alija Kučukalić, 22. III. — 3. IV. 1968.

II međunarodni susret slikara grada Retzhof 1967, 4. — 18. IV. 1968. Izlagali su Mladen Galić, Andrej Jemec, Richard Priesche, Gastpne Novelli, Herman Painitz, Peter Pongrazza, Carmelo Zotti.

Enciklopedijska izložba i reprodukcije jugoslovenskog leksigrafskog zavoda, 21. — 25. V. 1968.

Novija slovenačka arhitektura, 4. — 19. V. 1968. u organizaciji Saveza arhitekata Slovenije.

Izložba američke grafike, 4. — 23. VI. 1968.

MALA GALERIJA

Andrej Jemec, 20. II. — 17. III. 1968. Bilo je izloženo 14 slika.
France Rotar, 19. III. — 21. IV. 1968. Bilo je izloženo 15. skulptura.
Adriana Maraž, 25. IV. — 26. 1968. Bilo je izloženo 19. grafika.
Dragica Čadež-Lapajne, 28. V. — 9. VI. 1968. Bilo je izloženo 14 skulptura.

NARODNA GALERIJA

Plečnik — fragmenti iz perioda 1895 — 1957. 15. V. — 15. VI. 1968. Organizacija Saveza arhitekata Slovenije.
Izložba exlibrista, 13. II. — 20. IV. 1968. Izložbu je organizovalo društvo ljubitelja male grafike.

MESTNA GALERIJA

Lojze Dolinar, 12. I. — 2. II. 1968. Bilo je izloženo 27 skulptura iz 1948.—1967, 47. crteža iz 1945—1967. i 10. grafika.
Izložba Udruženja likovnih umetnika Bosne i Hercegovine, 7. — 28. II. 1968.
In memoriam Pregelj, 5. — 26. III. 1968. Izlagali su Kosta Anđeli Radovani, Stojan Batič, Nandor Glid, Krsta Hegedušić, Stane Kregar, Petar Lubarda, Marij Pregelj, Branko Ružić, Gabrijel Stupica, Drago Tršar, Vladimir Veličković.
Krašovec, Lukežič, Ostrec, Vovk-Štih, 11. IV. — 23. V. 1968. Izlagali su slike, grafike, fotografije.
France Slana, 31. V. — 20. VI. 1968., izložba slika

KONCERTNI ATELJE

Stane Kregar, januar 1968. Izloženo je bilo 13 ulja i gvaševa iz godine 1958—1966.

Apolonio Zevst, februar 1968, izlagao je 10 grafika
Klavlđij Palčić, mart 1968. Bi'j je izloženo 10 serigrafija.
Jože Horvat Jaki, april 1968. Bilo je izloženo 10. grafika.
Bogdan Boržič, maj 1968. Izložio je 10 grafika.

GOSPODARSKO RASTAVIŠČE

III bijenale industrijskog oblikovanja, 19. IV. — 26. V. 1968.

JELOVŠKOVA GALERIJA

IV. izložba likovnih umetnika opštine Moste-Polje, maj-juni 1968. Izlagali su Jože Centa, Mire Cetin, Vida Fakin, Aleks Horvat, Jože Trpin, Andrej Herman, Janez Lajavec, Aladar Zahariaš.
OSNOVNA ŠOLA RIHARD JAKOPIČ

Izložba u čast 99 godina rođenja R. Jakopiča, Izlagali su France Kokalj, Tomaž Kvas, Franc Novinc, Miha Pirnat

KOMPOLE NAD ŠTORAMI

LIKOVNI ATELJE PS VI

Vinko Pevčin, slike, januar 1968.
Hinko Smrekar, crteži, februar
Aleksander Kovač i Jože Svetina, plastike i akvareli, mart-april

KOČEVJE

LIKOVNI SALON

Ljubo Ravnikar, akvareli, 7. — 21. II. 1968.
Jože Celj iz Gorice, tempera i akvareli, 12. — 30. III. 1968.
Anton Dolenc, ulja, 17. V. — 3. VI. 1968.

KRŠKO

GALERIJA

Ivan Lacković-Croata, 6. — 16. IV. 1968. Izloženo je 20 ulja na staklu.
Ivan Napotnik, 17. — 29. V. 1968. Izlagao je 20. plastika.
II izložba dečje grafike, 7. — 16. juna 1968. Izloženo 30 grafika.
Božidar Jakac, 3. — 24. VII. 1968. Izloženo 29. grafika.

KOSTANJEVICA NA KRKI

LAMUTOV LIKOVNI SALON

Izložba »Svet naiivnih«, 27. IV. 27. VII. 1968. Bilo je izloženo 104 slika, 46 autora. Izložba je bila iz zbirke Gerharda Ledića.

MARIBOR

UMETNIČKA GALERIJA

Nemačka grafika, 15. — 30. III. 1968. Bilo je izloženo 97 dela 20 umetnika. Izložbu je pripremila Moderna galerija iz Ljubljane.
Retrospektivna izložba slikara Jožefa Gorupja, 11. IV. — 11. V. 1968. Bilo je izloženo 64 dela, grafike, ulja, crteži, plastika.
Zbirka američke grafike, 11. — 17. V. 1968. Izlagalo je 27 umetnika 27 radova.
Bohorič, Binički, Gradiš, Rosenberg, 7. — 24. VI. 1968. Izlagali su crteže, ulja, uzorke na staklu.

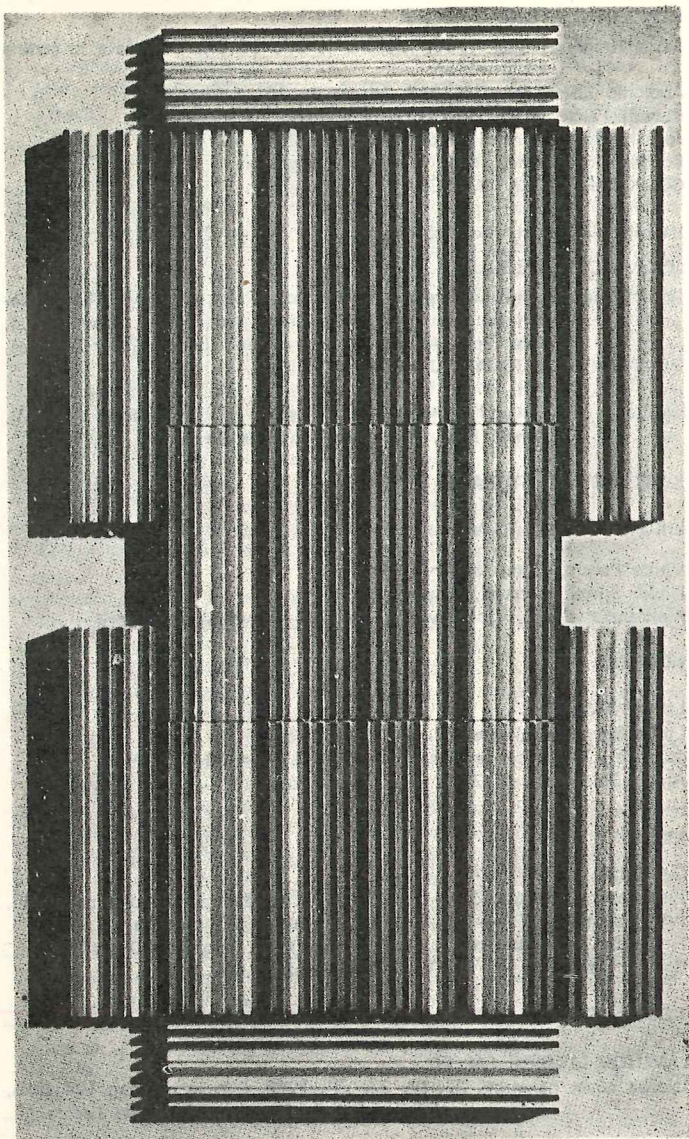
IZLOŽBENI SALON ROTOVŽ

Izložba likovnih umetnika Međumurja — Čakovec, 5. — 24. II. 1968. Izlagali su Gabrijel Horvat, Ladislav Medjumurec Kralj, Priska Kulčar, Roko Štokič, Aleksander Schulteid, Pavao Vamplin, Josip-Maca Vojtjehovski, Marija Zidaric.
Matanović, Pogačnik, Šalamun, 1. — 13. III. 1968. Bilo je izloženo 256. radova.
Izložba novinarstva »Povodom stogodišnjice Slovenačkog naroda«, 5. — 19. IV. 1968.
Izložba DSLU — pododbor Maribor, 26. IV. — 19. V. 1968. Bilo je izloženo 82. rada 21. likovnih umetnika.
Romano Ukmar — Trst, 22. V. — 4. VI. 1968. Bilo je izloženo 17. ulja i 20 grafika.

METLIKA

BELOKRANJSKI MUZEJ

Grafički listovi starijih majstora, Bilo je izloženo 54. dela. U organizaciji Porajnskog muzeja iz Celja. Od 15. V. 13. VI. 1968.
Ulja i grafike Zorana Hočevarja. Bilo je izloženo 32 rada, od 16. — 30. VI. 1968.

9.

IN MEMORIAM

ALEKSANDAR TOMAŠEVIĆ

Umro 19. juna 1968.

... Suočeni sa smrću priznajući je i ne priznajući, treba da se prisetimo da je Aleksandar Tomašević, okrenut svim bićem životu, bio ne samo linijom svojih životnih opredeljenja, nego dubokom unutrašnjom vokacijom, borac protiv smrti, u neposrednom kontaktu sa njom kao čuvar kulturnog blaga, konzervator najvišeg ranga, koji je prahu, zemlji, koroziji, vremenu i smrti oteo dragocena dela naše prošlosti. Bilo je veliko zadovoljstvo, u godinama generacijskog traganja za izvorima naše umetnosti, pronaći Tomaševića pod svodovima Studenice, Sopoćana, Svete Sofije i drugih spomenika naše kulture i videti kako brižno, savsesno neguje obolele, kako leči i otklanja davno nastale rane. Međutim on, koji je vraćao stvari životu, obezbeđivao im trajnost, bio je nedovoljno čuvar sopstvenog života. A istina je, za njega verovatno uvek prisutna i neosporna, ono što se daje rodnoj zemlji i ljudima ne može se sačuvati za sebe. To je bio smisao njegove posvećenosti velikim istorijskim zadacima ove zemlje.

Javivši se u toku rata u krugu sa kojim je tesno ostao povezan, zračio je čistotom svoje mladosti, visokim svojim moralom, zrelošću svojih zaključaka, bistrinom svog uma i oka. Bio je na Akademiji za likovne umetnosti, između 1944. i 1950. jedan od onih koji su znali da pristup stvaralaštvu, put u umetnosti ide pre svega preko rizika i slobode. Iskazivao je odlučan otpor zastarelim a vladajućim koncepcijama, znao je da zaprepasti odlučnim i jednostavnim intervencijama i zauzimanjem stava. Imao je snage i hrabrosti da se trenutku kada su breše bile probijene, kada su se otvorili putevi slobodnog izraza, vrati tradiciji i da izgradi slikarstvo zasnovano na poukama svojih studija našeg srednjovekovnog slikarstva. Zauzeo je tako značajno mesto u savremenom li-

kovnom stvaralaštvu i dao svoju boju stvaranju beogradskog kruga, posebno naporu koji je bio iskazan u delovanju Decembarske grupe. Ulazeći u petu deceniju života, na pragu pune stvaralačke zrelosti, stvorio je nekoliko ciklusa koji su samo jednim delom poznati javnosti. Taj prkosni, sklon riziku, čovek bio je u isto vreme ljudski zauzdan i skroman i mi ćemo tek vremenom, oslobođeni mnogih tereta, saznati šta je sve ostalo kao trag njegovog dragocenog prisustva u našoj sadašnjici i budućnosti.

Stojan Čelić

MILA PETRIČIĆ

Umrla 20. juna 1968.

Rođena je 8. maja 1908. u Otočcu. Završila je Akademiju likovnih umetnosti u Zagrebu. Studijski boravila u Austriji, Italiji, Francuskoj, Švedskoj, Čehoslovačkoj i Danskoj. Učestvovala na mnogobrojnim samostalnim i kolektivnim izložbama u zemlji i inostranstvu. Dobitnik je mnogih nagrada: srebrena medalja na Prvoj međunarodnoj izložbi keramike u Kanu 1955., srebrena medalja na Internacionalnoj izložbi u Pragu 1962. prva nagrada na II zagrebačkom trijenalu 1959., Nagrada grada Zagreba za 1957 i 1961. godinu. Odlikovana Ordenom rada sa zlatnim vencem 1961. Predavala je na državnoj obrtnoj školi i na Akademiji za primenjene umetnosti u Zagrebu.

MILOŠ BABIĆ

Umro 24. oktobra 1968.

Rođen je 26. septembra 1904. u Novom Segedinu u Mađarskoj. Posle završene osnovne i srednje građanske škole pohađa školu za primenjenu umetnost, osek za unutrašnju arhitekturu u Segedinu. Godine 1922. prelazi sa roditeljima u Suboticu. Godinu dana kasnije dolazi u Beograd i radi u ateljeu »Futur« koji se bavi izradom firmi i dekoracijom. Prvu samostalnu izložbu otvorio je 1937. godine u Gradskoj kući u Subotici, iste godine ima i samostalnu izložbu u Beogradu. Izlagao je sa grupom beogradskih umetnika pre rata, na prolećnim i jesenjim ULUS-ovim izložbama posle oslobođenja. Godine 1956. u Umetničkom paviljonu u Beogradu otvara svoju retrospektivnu izložbu. Živeo je i radio u Beogradu kao slobodan umetnik.

1. VICTOR VASARELY — simbol međunarodne godine prava čoveka
2. FRANO KRŠINIĆ — izložba u Domu JNA, Beograd
3. ANTUN AUGUSTINČIĆ — Prenos ranjenika
4. PETAR LUBARDA — Kompozicija
5. BOŽIDAR JAKAC — Autoportret
6. ISMET MUJEZINOVIĆ — Ranjenik
7. NIKOLA MARTINOSKI — Nasmejana devojka
8. VANJA RADAUŠ — Oblik
9. ALEKSANDAR TOMAŠEVIĆ — Delo 65/34

Članovi redakcije:
VOJIN STOJIC,RADA BUDISAVLJEVIĆ,
MIRJANA KAČAREVIĆ,
MOMČILO KRKOVIĆ,
TATJANA POZDNJAKOV,
MILICA DINIĆ,adresa: Beograd, Terazije 26/II
Telefon: 21-871Kliše i štampa:
»PROLETER« — BečejINFORMATIVNI BILTEN
JESEN — ZIMA
BROJ 26Centar za dokumentaciju
i informaciju SLUJOdgovorni urednik:
BOGOMIL KARLAVARIS
Likovno-tehnički urednik:
ALEKSANDAR ŠIVERT